

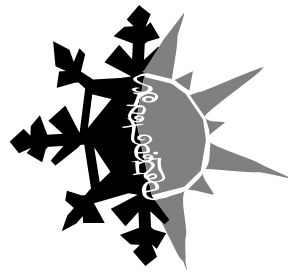
Canadian
International
Development
Agency

Agence
canadienne de
développement
international

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO
BEOGRAD

STRATEŠKO ZASTUPANJE U LOKALNIM ZAJEDNICAMA

UG Sretenje, Požega

Novembar 2007 Požega

Izdavač:
UG Sretenje
Nemanjina 12, Požega
Tel: 031 825 043; Faks: 031 825 443
Email:sretenje@ptt.yu
www.sretenje.org.yu

Za izdavača:
Zdenka Kovačević,
predsednik Upravnog odbora

Tiraž:
800 primeraka

Priprema:
Digital, Užice

Štampa:
Grafos, Užice

STRATEŠKO ZASTUPANJE U LOKALNIM ZAJEDNICAMA

**REALIZOVANE AKTIVNOSTI
I POSTIGNUTI REZULTATI**

SADRŽAJ

- 5 Uvod
- 8 Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama
- 15 Forum IURIS Novi Sad
slučaj: Položaj mesnih zajednica - ovlašćenja i finansiranje
- 25 Građanski savet Opštine Kraljevo
slučaj: povratak zadužbine Bogavac mladima Kraljeva
- 30 Edukacioni centar Leskovac
slučaj: prekomerna seča šuma - Vučje
- 34 Udruženje građana Sretenje Požega
slučaj: zagađenje reka Crna i Bela Kamenica
- 40 Ostale aktivnosti

UVOD

Projekat „Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama“ je nastao nakon realizacije projekta „Monitoring implementacije Zakona o slobodnom pristupu informacijama od opšteg interesa u posedu javnih vlasti“, koji je realizovala Koalicija za slobodu pristupa informacijama čiji je član i UG Sretenje Požega, a uz saradnji sa Misijom OEBS-a i Kancelarijom Poverenika za slobodu pristupa informacijama i uz podršku Fonda za otvoreno društvo Srbije.

Realizujući aktivnosti na ovom projektu uočili smo da su građani inertni i da tokom godinu dana realizacije nismo uspeli da značajnije utičemo na njih da se u većoj meri uključe u aktivnosti projekta i da se koriste pomenutim Zakonom u potrazi za informacijama pomoću kojih bi mogli da kontrolišu one, kojima su na izborima dali glas da ih zastupaju i vode lokalnu zajednicu, da učestvuju u reformi javne vlasti i pored zakonodavne, sudske i izvršne postanu četvrta.

Zaključili smo da novouspostavljena institucija Poverenik za slobodan pristup informacijama, kao nezavisno telo, može mnogo da nam pomogne u ukazivanju potrebe bavljenja lokalnom zajednicom na delotvorniji način, kao i na potrebu za uspostavljanjem nekih novih institucija koje bi preuzimale inicijativu za bolji razvoj i održiv sistem i da oni koje smo birali da nas predstavljaju uoče potrebu i vlastitu odgovornost za drugačijim upravljanjem i da tradicionalni princip nedodirljivog vladanja zamene principom dobrog upravljanja, što do sada uglavnom nije bila praksa.

Tokom realizacije pomenutog projekta imali smo priliku da na jednom od seminara, organizovanom za Koaliciju za slobodan pristup informacijama, sagledamo mogućnosti strateškog zastupanja građana/ciljnih grupa i prednosti koje takvo zastupanje može da doprinese kako bi se pokrenule lokalne zajednice. Seminar je realizovan u organizaciji PILI (Public Interest Law Initiative), poznat po uspešnosti u organizovanju seminara na temu strateškog zastupanja, a glavni predavač bio je direktor Ed Rekosh.

Nakon sticanja određenih saznanja na pomenutom seminaru nastao je projekat „Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama“ koji je za cilj imao da poveća kapacitete organizacija civilnog društva izgrađivanjem partnerstava i mreže na lokalnom, regionalnom i državnom nivou metodom strateškog zastupanja, radi aktivnog sadejstvovanja građana u kreiranju lokalne, regionalne i državne politike.

Takođe smo želeli da podstaknemo građane da koriste pravo na lokalnu samoupravu, pre svega pravo na neposredno učešće u ostvarivanju lokalne samouprave: pravo na lokalnu inicijativu, zbor građana i referendum. Sa druge strane namera nam je bila da ukažemo lokalnim vlastima na neophodnost korišćenja dosad nekorisćenih oblika konsultovanja građana u planiranju razvoja i donošenju odluka koje se tiču stanovnika jedne lokalne zajednice i regiona.

Pokretanjem inicijative za strateško zastupanje cilj nam je bio da uspostavimo saradnju između saveta građana/mesnih zajednica sa lokalnim nevladinim organizacijama, a zatim i umrežavanje formiranih timova na regionalnom nivou čija je svrha da se u budućnosti podigne svest građana i državnih organa o značaju saradnje na svim nivoima.

Koristeći stečena znanja pomenute organizacije su u praksi uspele da prođu kroz proces definisanja slučajeva, planiranja i realizacije i da u saradnji stignu do određenih rezultata.

Publikacija koju upravo čitate sadrži iskustva iz različitih regiona Srbije: iz grada Novog Sada, opština Kraljevo, Leskovac i Požega i iz 16 mesnih zajednica (iz svake opštine/grada u projektne aktivnosti bile su uključene po 4 mesne zajednice) u kojima su se realizovale planirane aktivnosti. Želeli smo da vama koji je budete čitali prezentiramo iskustva i rezultate kroz odabrane slučajeve kojima smo se bavili i strateški ih zastupali u lokalnim zajednicama.

Zdenka Kovačević
UG Sretenje Požega
koordinatorka projekta

PUBLIC INITIATIVE LAW INSTITUTE

Pravni Centar Kolumbijskog Univerziteta, Budimpešta

Koordinatoru Programa lokalne inicijative CIDA
Beograd, Srbija i Crna Gora

Budimpešta, 15 maj 2006.godine

Re: Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama, podneto od strane Udruženja građana Sretenje iz Požege

Poštovani gospodine/gospodo,

Pišem Vam da bih podržao gore naznačeni predlog projekta. Nevladina organizacija Koalicija za slobodu pristupa informacijama u Srbiji, je jedna od najperspektivnijih, najraznovrsnijih i najizražajnijih grupa NVO predstavnika u Srbiji i Crnoj Gori. Od 2003. PILI je organizovao seminare za srpske organizacije građanskog društva sa ciljem da im ponudi nova znanja i razvije zastupništvo i ostale veštine koje će doprineti efikasnosti njihovog rada kao i prepoznavanju njihove značajne uloge u demokratskom društvu.

Tokom seminara Strateško zastupanje pristupa informacijama u Srbiji, koji je PILI organizovao i održao u oktobru 2005. u Beogradu, učesnici-predstavnici srpske Koalicije za slobodu pristupa informacijama, uključujući i Udruženje građana Sretenje iz Požege-su pokazali veliko znanje, posvećenost i entuzijazam u monitoringu sprovođenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Mi verujemo da strateško zastupanje može biti važno sredstvo za osnaživanje vladavine prava u srpskom društvu i predlog projekta Sretenja je važan prvi korak ka vraćanju poverenja građana u javne institucije, naročito sudove.

Sa zadovoljstvom preporučujem CIDA da finansira ovaj projekat.

Molim Vas da me kontaktirate ako Vam mogu pružiti bilo kakvu dalju pomoć.

S poštovanjem,

Edwin Rekosh

Republika Srbija
Poverenik za informacije
od javnog značaja
Svetozara Markovića 42
11000 Beograd

Tel: +381 (0) 11 2681-255
+381 (0) 11 2681-137
+381 (0) 11 2685-022
Faks: +381 (0) 11 2685-023
e-mail: office@poverenik.org.yu

Adresa za poštu: Nemanjina 22-26, Beograd * web adresa: www.poverenik.org.yu

---

Br: 021-01-11/2006/01

Datum: 12.05. 2006.

UDRUŽENJA GRAĐANA SRETENJE POŽEGA

- Gospođa Zdenka Kovačević, predsednik UO -

31210 POŽEGA, Nemanjina 12

Poštovana gospođo Kovačević,

Sa zadovoljstvom sam se upoznao sa sadržinom predloga projekta „Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama“.

Stojim na stanovištu da bi bilo veoma korisno i u potpunosti u funkciji unapređenja demokratskih promena, ako bi ovaj projekat bio realizovan.

Ja i moji saradnici smo svakako spremni, da učešćem u delu planiranih aktivnosti, damo svoj doprinos u realizaciji projekta.

S poštovanjem,

POVERENIK
Rodoljub Šabić

STRATEŠKO ZASTUPANJE **U LOKALNIM ZAJEDNICAMA**

ŠTA JE STRATEŠKO ZASTUPANJE?

Strateško zastupanje je "zastupanje u javnom interesu".

Tradicionalno, advokati zastupaju pojedinačne interese svojih klijenata u određenom postupku, primenjujući postojeće zakone. Za razliku od toga, strateškim zastupanjem se markira problem koji se tiče većeg broja građana, dakle šire zajednice, i tako ide izvan neposredno datog predmeta i interesa individualnog klijenta sa krajnjim ciljem da se promeni zakon ili način na koji se on primenjuje, tako da ono ima uticaj na društvo kao celinu.

Strateško zastupanje podstiče pravosudni sistem da tumači pravo; ono od sudova zahteva da redefinišu prava u ustavima, zakonima i sporazumima tako da se bolje ispituju nepravedni postupci vlasti i društva, kao i da se pomogne onima prema kojima se nepravedno postupalo; utiče na sudove da primenjuju postojeće, povoljne propise ili zakone koji se inače ne koriste ili se ignorišu.

Primer radi, ono može da dovede do reforme javnih institucija koje su zadužene za decu, fizički ili mentalno ugrožene osobe, zatvorenike; može da natera na akciju državne vlasti ili javne institucije koje prema tome pokazuju otpor; da sprovodi postojeće zakone i propise čak i onda kada bi ih oni koji su zaduženi za njihovu implementaciju radije ignorisali.

Konačno, strateško zastupanje podrazumeva i podizanje stepena svesti o pitanjima koja su od javnog interesa i inspiriše postavljanje pritiska za promenu u široj javnosti, mobilizuje građane i konsoliduje organizacione napore tako što će ujediniti zainteresovane strane.

CILJ PROJEKTA

Povećanje kapaciteta organizacija civilnog društva u opštinama Požega, Kraljevo, Novi Sad i Leskovac u cilju izgrađivanja partnerstva sa vladom i izgradnje mreža na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou putem strateškog zastupanja građana/ciljnih grupa.

CILJNE GRUPE

- Civilni sektor - (saveti građana mesnih zajednica i nevladine organizacije)
- Lokalne vlasti
- Institucije
- Mediji
- Marginalizovane grupe
- Državni organi

AKTIVNOSTI

- Tribine
- Fokus grupe
- Okrugli stolovi
- Sastanci pravnog tima, lokalnih koordinatora
- Zajednički sastanci predstavnika odabranih mesnih zajednica i predstavnika NVO
- Istraživanje postojećih pravnih mehanizama u lokalnoj zajednici
- Seminari
- Konferencije
- Tribine sa učešćem državnih organa
- Regionalni sastanak

POSTIGNUTI REZULTATI

U prvoj polovini projekta realizovali smo: tribine, fokus grupe i okrugle stolove sa ciljem predstavljanja projekta, definisanja problema sa kojima se suočavaju mesne zajednice, definisanja slučajeva kojima ćemo se baviti na projektu, uspostavljanja saradnje mesnih zajednica i nevladinih organizacija i formiranja timova za strateško zastupanje na nivoima mesnih zajednica.

Nakon realizacije tribina i fokus grupa uspešno smo da definišemo slučajeve u svim regionima u kojima samo realizovali projekat.

Definisani slučajevi po regionima i mesnim zajednicama

Regija	Mesne zajednice	Mogući slučajevi za strateško zastupanje
Vojvodina	Boško Buha - Novi Sad Detelinara - Novi Sad Gavrilo Princip - Novi Sad Budisava - Novi Sad	Položaj MZ – ovlašćenja i finansiranje Izmena načina obračuna potrošnje vode u objektima kolektivnog stanovanja Bezbednost (javni red i mir, uvođenje pozornika) Izgradnja kružnog toka saobraćaja
Centralna Srbija	Kraljevo centar Žiča – Kraljevo Bogutovac – Kraljevo Higijenski zavod – Kraljevo	Povratak zadužbine „Bogavac“ mladima Kraljeva Očuvanje i zaštita reke „Žiča“ Smanjenje posledica bombardovanja na teritoriji MZ Povećanje učešća žena u odlučivanju u MZ i u lokalnoj samoupravi i smanjenje porodičnog nasilja nad ženama i decom.
Južna Srbija	Vučje – Leskovac Brestovac – Leskovac Predejane – Leskovac Pečenjevce – Leskovac	Prekomerna seča šuma Dugogodišnji problem neresavanja endemskog nefritisa Odbijanja lokalne samouprave da Akcione planove sagleda kao ključna dokumenta u procesu finansiranja prioriteta u ovoj MZ. Problem odlaganja komunalnog otpada, divlje deponije i ekološka ugroženost reke Jablanice koja protiče kroz ovu MZ
Zapadna Srbija	Jelen Do – Požega Požega - Centar Rasna – Požega Tometino Polje – Požega	Zagađenost životne sredine od strane AD Nexe group Prerada starih akumulatora od strane Kondor-Inos Nepostojanje kanalizacije u ovom prigradskom naselju Zaštita reka Crna i Bela kamenica

Nakon definisanja slučajeva formirani su Timovi za strateško zastupanje na nivou mesnih zajednica:

Vojvodina		
	Mesna zajednica / opština	Ime i prezime
Spisak članova timova za strateško zastupanje	Boško Buha - Novi Sad	1. Stevan Latinović 2. Aleksandra Babić 3. Tijana Levakov 4. Đorđe Antić 5. Aleksandar Ivkov 6. Vesna Milošev
	Detelinara - Novi Sad	1. Velizar Leković 2. Vojislav Bogdanović 3. Smiljana Lalić 4. Vidosava Sibinsk 5. Nada Munkači
	Gavrilo Princip - Novi Sad	1. Borka Šljivić 2. Ljiljana Z. Stojmenović 3. Andrija Bednarik 4. Jasna Nikolić 5. Borislav Džombeta
	Budisava - Novi Sad	1. Kiš Đula 2. Borivoje Majstorović 3. Jelena Pribić 4. Pete Ilona 5. Miroslav Stašuk

Centralna Srbija		
	Mesna zajednica / opština	Ime i prezime
Spisak članova timova za strateško zastupanje	Bogutovac – Kraljevo	1. Marjan Banjanac 2. Miljan Gračanac 3. Nebojša Milić 4. Đorđe Mirković
	Higijenski zavod – Kraljevo	1. Zorica Marković 2. Mira Bogavac 3. Đorđe Lišanin 4. Stanimir Džodić
	Stara čaršija - Kraljevo	1. Marko Matić 2. Milan Milunović 3. Tomislav Ilić 4. Grozdana Vranić
	Žiča – Kraljevo	1. Slaviša Stanojević 2. Slobodan Marković 3. Zoran Rudinac 4. Sanja Spasojević

Južna Srbija		
	Mesna zajednica / opština	Ime i prezime
Spisak članova timova za strateško zastupanje	Brestovac – Leskovac	1. Bratislav Perić 2. Aleksandra Nikolić 3. Miodrag Petrović 4. Nenad Radovanović 5. Dragiša Cvetanović
	Pečenjevce – Leskovac	1. Branimir Stevanović 2. Dejan Zdravković 3. Dragan Stamenković 4. Predrag Cakić 5. Lepomir Petković
	Predejane – Leskovac	1. Dragan Savić 2. Danijela Jovanović 3. Goran Krstić 4. Nebojša Tasić 5. Aleksandra Manić
	Vučje – Leskovac	1. Zoran Živković 2. Dobri Trajković 3. Nebojša Krstić 4. Novica Živković 5. Dragan Stojilković

Zapadna Srbija		
	Mesna zajednica / opština	Ime i prezime
Spisak članova timova za strateško zastupanje	Požega - Centar	1. Radmila Popadić 2. Ljiljana Pjanović 3. Svetlana Avramović 4. Dušan Polić 5. Ljubivoje Božović 6. Vaso Vasović 7. Vlastimir Bolović 8. Mirjana Bačko 9. Milorad Smiljanić 10. Gordana Đokić 11. Ljubivoje Diković
	Rasna – Požega	1. Ljiljana Tucović 2. Rada Leković 3. Sanja Kovačević 4. Rada Ratković 5. Mira Todosijević 6. Milan Čumić 7. Đorđe Kovačević 8. Miloš (Ivana) Korać 9. Miloje Čerjanić 10. Goran Mitrović 11. Srđan Jovanović
	Jelen Do – Požega	1. Miloš Todorović 2. Sreten Timotijević 3. Srbijanaka Mačić 4. Zdenko Striković 5. Miloš Mačić 6. Vesna Vulin Mačić
	Tometino Polje – Požega	1. Dragica Filipović 2. Snežana Varagić 3. Jelena Mitrović 4. Ljiljana Milaković 5. Radosav Gajović 6. Dragoslav Filipović 7. Pavle Mitrović 8. Branimir Mitrović 9. Dragan Milaković 10. Lazar Vargić 11. Milenko Matović 12. Mileta Cicović

Nakon formiranja Timova na nivou mesnih zajednica realizovani su zajednički sastanci timova sa lokalnim nevladinim organizacijama u sva četiri grada na kojima su sagledane mogućnosti zajedničkog delovanja u vezi definisanih slučajeva u mesnim zajednicama.

U međuvremenu su registrovana i uspostavljena i nova udruženja građana u opštini Požega: Ekološko udruženje „Kamena prašina“ u mesnoj zajednici Jelen Do i Turistička organizacija Tometino Polje u Tometinom Polju. Udruženja su nastala kao posledica postojanja problema u ovim mesnim zajednicama kao i potreba njihovog rešavanja.

Pravni tim na projektu se bavio analizom prepoznatih slučajeva od strane predstavnika mesnih zajednica i definisao slučajeve koje je moguće strateški zastupati.

Na osnovu prikupljenih podataka u mesnim zajednicama urađen je dizajn za realizaciju seminara koji je obuhvatio sledeće oblasti:

- Uloga i značaj mesnih zajednica (zakonski okvir)
- Uloga i značaj participacije građana
- Problemi, resursi i potrebe mesnih zajednica
- Analiza odabranog slučaja
- Koraci u strateškom zastupanju
- Mapiranje centara moći
- Značaj međusektorske saradnje
- Mreže i koalicije

Seminari su realizovani za predstavnike odabranih timova za strateško zastupanje iz svih mesnih zajednica obuhvaćenih ovim projektom (4 iz svakog grada) i na njima su formirani timovi za strateško zastupanje na nivou svakog grada/opštine u kojima se realizovao projekat: Novi Sad, Kraljevo, Leskovac i Požega.

SPISKOVI TIMOVA NA NIVOU GRADOVA

Spisak članova tima		
	Mesna zajednica / opština	Ime i prezime
Vojvodina	Boško Buha - Novi Sad	Tijana Levakov
	Boško Buha - Novi Sad	Stevan Latinović
	Budisava - Novi Sad	Kiš Đula
	Budisava - Novi Sad	Borivoje Majstorović
	Detelinara - Novi Sad	Velizar Leković
	Detelinara - Novi Sad	Boris Pavlov
	Gavrilo Princip - Novi Sad	Borka Šljivić
	Gavrilo Princip - Novi Sad	Ljiljana Z. Stojmenović
	Vera Pavlović – Novi Sad	Vesna Miljuš
Centralna Srbija	Žiča - Kraljevo	Slobodan Marković
	Žiča - Kraljevo	Slaviša Stanojević
	Bogutovac - Kraljevo	Marjan Banjanac
	Bogutovac - Kraljevo	Miljan Gračanac
	Higijenski zavod - Kraljevo	Mira Bogavac
	Higijenski zavod - Kraljevo	Zorica Marković
	Stara čaršija - Kraljevo	Marko Matović
	Stara čaršija - Kraljevo	Milan Milunović
	Centar (SOS telefon) - Kraljevo	Danijela Nikolić
	Centar (SOS telefon) - Kraljevo	Mirjana Ristović
	Centar (NVO Kvart) - Kraljevo	Vladimir Petrović
	Centar (Građanski savet) - Kraljevo	Srđan Ćosić

Spisak članova tima		
	Mesna zajednica / opština	Ime i prezime
Južna Srbija	Narodni parlament- Leskovac	Ivan Grujić
	Edukacioni centar- Leskovac	Ivica Ilić
	Brestovac - Leskovac	Dejan Tasić
	Brestovac - Leskovac	Bratislav Perić
	Vučje - Leskovac	Zoran Živković
	Vučje - Leskovac	Nebojša Krstić
	Vučje - Leskovac	Dragan Stojilković
	Predejane - Leskovac	Dragan Savić
Zapadna Srbija	Jelen Do - Požega	Vesna Vulin -Mačić
	Jelen Do - Požega	Rade Timotijević
	Tometino Polje - Požega	Dragan Milaković
	Tometino Polje - Požega	Snežana Varagić
	Rasna - Požega	Goran Mitrović
	Rasna - Požega	Djordje Kovačević
	Požega centar - Požega	Smiljanić Milorad
	Požega centar - Požega	Ankica Šumaher-Mičović

Odabrani slučajevi za strateško zastupanje na regionalnom nivou

	MZ / grad	odabrani slučaj
Vojvodina	Boško Buha - Novi Sad	Položaj MZ –ovlašćenja i finansiranje
Centralna Srbija	Centar - Kraljevo	Povratak zadužbine „Bogavac“ mladima mladima Kraljeva
Južna Srbija	Vučje - Leskovac	Prekomerna seča šuma
Zapadna Srbija	Tometino Polje - Požega	Zaštita reka Crna i Bela kamenice

Na seminarima je korišćena SWOT analiza u analizi odabranih slučajeva kako bi učesnici imali priliku da na jedan drugačiji i adekvatniji način steknu potrebna saznanja koja će moći da koriste i u budućnosti, a pri rešavanju problema koji već postoje u zajednicama u kojima žive.

Šta je SWOT analiza?

SWOT analiza je metoda koja se može koristiti i za strateško zastupanje. Naime, kroz SWOT analizu se sagledavaju četiri elementa: snage, slabosti, mogućnosti i pretnje u odnosu na rešenje nekog problema ili u slučaju strateškog zastupanja u odnosu za odabrani strateški problem. Dok se snage i slabosti prvenstveno odnose na same aktere koji sprovede strateško zastupanje, pretnje i mogućnosti su van njih i čine na pr. političke i društvene prilike u zemlji. Drugim rečima, dok na snage i slabosti akteri mogu da utiču, na pretnje i mogućnosti se ne može uticati, ali je neophodno da se izanaliziraju i da su akteri svesni njihovog postojanja. S obzirom da se svi elementi obrađeni u SWOT analizi menjaju, analiza se može raditi na početku rešavanja problema, ali ju je potrebno raditi i tokom strateškog zastupanja jer se tako uviđa da li postoji napredak ili ne, a što je osnova za razmatranja koraka koje treba preduzeti da bi se snage ojačale, a slabosti umanjile ili otklonile.

FORUM IURIS NOVI SAD

SLUČAJ:

**POLOŽAJ MESNIH ZAJEDNICA
- OVLAŠĆENJA I FINANSIRANJE -**

OPIS SLUČAJA

Mesne zajednice su najniži organi lokalne samouprave i predstavljaju organizacije građana u kojoj građani, sa područja za koje su obrazovane, neposredno i putem svojih organa, utvrđuju i zadovoljavaju potrebe od neposrednog zajedničkog interesa.

Statut mesne zajednice je osnovni pravni akt mesne zajednice kojim se utvrđuju poslovi mesne zajednice, njena organizacija, način rada i izbor i opoziv organa mesne zajednice, način ostvarivanja prava građana na učestvovanje i odlučivanje u obavljanju poslova mesne zajednice i druga pitanja od interesa za građane. Statut mesne zajednice mora biti u skladu sa Odlukom o mesnim zajednicama, Statutom grada Novog Sada i Zakonom o lokalnoj samoupravi.

U toku realizacije projekta održano je više tribina/fokus grupa na kojima su razmatrani problemi u mesnim zajednicama. Zajednički problem za sve mesne zajednice, bilo da se radi o ruralnoj ili gradskoj, je da mesne zajednice imaju premala stvarna ovlašćenja i da se sadašnjim ovlašćenjima u nedovoljnoj meri zadovoljavaju potrebe i interesi građana.

Iako se na prvi pogled čini da su poslovi mesne zajednice mnogobrojni¹ faktički se ni svi poslovi koji su u Odluci o osnivanju mesnih zajednica nabrojani ne obavljaju, a posebno je mali broj poslova koje opština prenosi na mesne zajednice. Razlog za neobavljanje poslova se može naći u načinu finansiranja mesnih zajednica jer su sredstva koja se dodeljuju mesnim zajednicama mala i nisu dovoljna za obavljanje poslova.

Stoga je kao glavni strateški slučaj za grad Novi Sad izabran problem položaja mesnih zajednica u lokalnoj samoupravi – ovlašćenja i finansiranje.

Izvršena je najpre SWOT analiza kojom su kao osnovne snage za rešenje problema markirani ljudski resursi, zainteresovanost građana i postojanje zakonske mogućnosti pokretanja građanske inicijative, a kao slabosti neprecizno definisan položaj mesnih zajednica i finansiranje, slaba informisanost građana i nedovoljna obučenosć članova saveta mesnih zajednica. U rešenju problema prepoznata je kao mogućnost korišćenje građanske inicijative radi podnošenja predloga za izmenu odluke o mesnim zajednicama, ali su markirane i pretnje za rešenje problema: nezainteresovanost odbornika za ovo pitanje, korumpiranost političara i slično.

SWOT ANALIZA

PREDNOSTI

- ljudski resursi
- zainteresovanost građana
- mogućnost finansiranja mimo doprinosa države
- oslobođenost od PDV-a
- pokretanje građanske inicijative
- zakonska obaveza skupštine da u određenom roku odlučuje o građanskoj inicijativi

MANE

- mali doprinosi od države
- neprecizno definisan položaj i finansiranje
- mala zainteresovanost i informisanost građana
- nedovoljna obučenosć i zainteresovanost članova saveta mesnih zajednica
- nedostatak tehničkih sredstava
- nepostojanje nadoknade članovima saveta

MOGUĆNOSTI

- podnošenja predloga o izmeni odluke o finansiranju mesnih zajednica
- predlog za donošenje zakona o finansiranju mesnih zajednica
- lobiranje preko odbornika u skupštini grada za sredstva iz budžeta

PRETNJE

- da predlog završi u „fioci“
- da se se takav zakon nikada ne donese
- da zakon ne uvaži naše predloge
- da neko „da više“
- svet političara
- centralizacija
- nezainteresovanost odbornika tj. nosilaca političkih organizacija za lokalnu upravu
- korumpiranost političara

¹ videti tabelu u kojoj su prikazani poslovi mesne zajednice propisani Odlukom o osnivanju mesnih zajednica

Nakon izvršene SWOT analize nametnula se potreba analize usklađenosti statuta mesnih zajednica sa Odlukom o mesnim zajednicama i Statutom grada Novog Sada, kako bi se utvrdilo da li postoje neka značajnija odstupanja ili neusaglašenost. Akcenat analize je bio na oblicima učešća građana u vršenju poslova mesne zajednice i finansiranju mesnih zajednica.

ANALIZA USAGLAŠENOSTI ODLUKE O MESNIM ZAJEDNICAMA SA ZAKONOM O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Zakon o lokalnoj samoupravi donet je 2002. godine², a Odluka o mesnim zajednicama nekoliko godina ranije tj. 2000. godine.

Zakon o lokalnoj samoupravi sadrži svega nekoliko odredaba kojima uređuje pitanje osnivanja, organizacije i rada mesnih zajednica, načina odlučivanja i drugih pitanja od značaja za funkcionisanje mesnih zajednica. Naime, u posebnom poglavlju u Zakonu su date samo odrednice o mesnim zajednicama, dok je opštinama i gradovima ostavljeno da bliže uređuju ova pitanja.

Radi preglednosti odredbi u odnosu na koju se vrši analizi u tabeli su izlistane odredbe Zakona i Odluke.

	Zakon o lokalnoj samoupravi	Odluka o mesnim zajednicama
Cilj osnivanja	<p>član 70.</p> <p>Radi zadovoljavanja potreba i interesa lokalnog stanovništva u selima mogu se osnivati mesne zajednice i drugi oblici mesne samouprave.</p> <p>Mesne zajednice i drugi oblici mesne samouprave mogu se obrazovati i u gradskim naseljima (kvart, četvrt, reon i sl.)</p> <p>Mesna zajednica može se osnovati i za dva ili više sela</p>	<p>član 1.</p> <p>Mesna zajednica je organizacija građana u kojoj građani, sa područja za koje je obrazovana, neposredno i putem organa mesne zajednice utvrđuju i zadovoljavaju potrebe od neposrednog zajedničkog interesa, u skladu sa zakonom i Statutom Grada Novog Sada, ovom odlukom i odlukom o obrazovanju mesne zajednice, kao i zajedničke potrebe koje sami utvrde statutom mesne zajednice</p>
Obrazovanje MZ	<p>član 71.</p> <p>Skupština jedinice lokalne samouprave odlučuje o obrazovanju, području za koje se obrazuje i ukidanju mesnih zajednica i drugih oblika mesne samouprave.</p> <p>Ova odluka donosi se većinom glasova od ukupnog broja odbornika</p>	<p>član 1.</p> <p>Mesna zajednica se obrazuje odlukom saveta gradske opštine</p>
Svojestvo pravnog lica	<p>član 74.</p> <p>Mesna zajednica, odnosno drugi oblik mesne samouprave ima svojstvo pravnog lica u okviru prava i dužnosti utvrđenih statutom i odlukom o osnivanju</p>	<p>član 2.</p> <p>Mesna zajednica ima svojstvo pravnog lica u pogledu prava i obaveza utvrđenih Statutom grada Novog Sada, ovom odlukom i statutom mesne zajednice</p>

² Službeni glasnik Republike Srbije 9/02

	Zakon o lokalnoj samoupravi	Odluka o mesnim zajednicama
Poslovi mesne zajednice i organi	<p>Član 72.</p> <p>Statutom mesne zajednice odnosno drugog oblika mesne samouprave, u skladu sa statutom jedinice lokalne samouprave i aktom o osnivanju, utvrđuju se poslovi koje vrše, organi i postupak izbora, organizacija i rad organa, način odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad mesne zajednice, odnosno drugog oblika mesne samouprave.</p>	<p>Član 13.</p> <p>U mesnoj zajednici građani mogu da zadovoljavaju potrebe od neposrednog zajedničkog interesa koje se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizovanje aktivnosti građana na uređivanju naselja, odnosno područija mesne zajednice i održavanju komunalne higijene - izgradnju i održavanju komunalne infrastrukture i nekategorisanih puteva, u skladu sa programima i aktima nadležnih organa Grada i gradske opštine - organizovanje aktivnosti građana za sprovođenje zaštite i unapređenja životne sredine, u skladu sa merama nadležnih organa Grada i gradske opštine - zdravstvenu preventivu (organizovanje zdravstvenog prosvetavanja i podizanja nivoa zdravstvene kulture i opšte higijene) - organizovanje vaninstitucionalne brige o deci i socijalno ugroženim, starim i iznemoglim licima - organizovanje aktivnosti građana u zaštiti od elementarnih nepogoda, u skladu sa merama koje utvrde nadležni organi Grada i organi gradske opštine - korišćenje utrina i pašnjaka - organizovanje humanitarnih aktivnosti - organizovanje aktivnosti građana od interesa za odbranu, u skladu sa merama koje utvrde nadležni organi - organizovanje kulturnih, sportskih i rekreativnih aktivnosti građana - odlučivanje o sprovođenju programa za koje se sredstva obezbeđuju samodoprinomom - obezbeđivanje uslova za organizovanje društvenog života i društvenih aktivnosti građana - druge zajedničke potrebe, u skladu sa zakonom <p>U mesnoj zajednici građani zadovoljavaju i zajedničke potrebe koje sami utvrde statutom mesne zajednice.</p> <p>Sredstva za mesne zajednice su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sredstva koja gradska opština prenese mesnoj zajednici 2. sredstva koja građani obezbeđuju samodoprinomom uvedenim za područje mesne zajednice 3. sredstva koja mesna zajednica ostvari od obavljanja povremenih poslova iz čl. 14. Odluke 4. naknade za usluge koje, u vezi sa svojim poslovima, mesna zajednica vrši za građane i pravna lica, 5. pokloni i druga sredstva.

	Zakon o lokalnoj samoupravi	Odluka o mesnim zajednicama
Poslovi mesne zajednice i organi	<p>Član 73.</p> <p>Sredstva za rad mesne zajednice, odnosno drugog oblika mesne samouprave su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sredstva koja jedinica lokalne samouprave prenese mesnoj zajednici, odnosno drugom obliku mesne samouprave; 2) sredstva koja građani obezbeđuju samodoprinom; 3) sredstva od naknade za usluge; 4) pokloni i druga sredstva. <p>Mesna zajednica, odnosno drugi oblik mesne samouprave koristi sredstva u skladu sa svojim programima i planovima.</p>	<p>Mesne zajednice mogu da stiču sredstva izdavanjem na privremeno i povremeno korišćenje objekata i prostorija mesne zajednice, pod uslovima koje utvrdi Izvršni odbor Skupštine Grada.</p> <p>Sredstva iz stava 1. ovog člana koriste se u skladu sa planovima i programima mesne zajednice, a sredstva iz stava 2. ovog člana, za tekuće održavanje objekata mesne zajednice i opremu, sredstva i potrošni materijal za rad organa mesne zajednice.</p> <p>Mesna zajednica je dužna da na zahtev nadležnog organa Grada Novog Sada, odnosno nadležnog organa gradske opštine, a najmanje jedanput godišnje, podnese izveštaj o svom radu i ostvarivanju programa ili delova programa i o korišćenju sredstava koja Grad Novi Sad, odnosno gradska opština prenese mesnoj zajednici za namene iz stava 1. ovog člana.</p>
Sredstva za rad mesne zajednice	<p>Član 75.</p> <p>Odlukom skupštine jedinice lokalne samouprave može se svim ili pojedinim mesnim zajednicama i drugim oblicima mesne samouprave poveriti vršenje određenih poslova iz izvornog delokruga lokalne samouprave, uz obezbeđivanje za to potrebnih sredstava.</p> <p>Pri poveravanju poslova polazi se od toga da li su ti poslovi od neposrednog i svakodnevnog značaja za život stanovnika mesne zajednice.</p>	<p>Član 17.</p> <p>Sredstva mesne zajednice iskazuju se i raspoređuju finansijskim planom, a konačni obračun ovih sredstava završnim računom, u skladu sa zakonom.</p>
Poveravanje poslova		<p>Član 14.</p> <p>Skupština Grada Novog Sada (u daljem tekstu: skupština) i savet gradske opštine mogu da povere mesnoj zajednici određene poslove u skladu sa zakonom (u daljem tekstu: povereni poslovi).</p> <p>Nadzor nad izvršavanjem poverenih poslova vrše organi Gradske uprave odnosno organi gradske opštine nadležni za oblast iz koje su povereni poslovi.</p> <p>Član 15.</p> <p>Radno telo Skupštine nadležno za mesne zajednice (u daljem tekstu: radno telo skupštine) odnosno njemu odgovarajuće radno telo saveta gradske opštine prati i stara se o obavljanju poverenih poslova, i kada ustanovi da mesna zajednica ne obavlja poverene poslove na način utvrđen propisima upozoriće na to savet.</p> <p>Ako savet ne postupi u skladu sa upozorenjem iz stava 1. ovog člana, skupština, odnosno savet gradske opštine, može da donese odluku da mesnoj zajednici uskrati dalje obavljanje poverenih poslova.</p>

Zaključci:

U odnosu na cilj osnivanja mesnih zajednica u Zakonu i Odluci data su slična određenja zbog čega se osnivaju mesne zajednice.

· U odnosu na obrazovanje mesnih zajednica postoji razlika između Zakona i Odluke, jer je Zakonom izričito određeno da o tome odlučuje Skupština opštine, dok je Odlukom predviđeno da to čini Savet gradske opštine, te zbog terminološke neujednačenosti nije dovoljno jasno da li je to Skupština ili radno telo Skupštine tj. savet. S obzirom na neke druge odredbe o poslovima Saveta moglo bi se zaključiti da se radi o Skupštini, te ni ovde, osim terminoloških, ne postoji neujednačenost.

· Svojtvo pravnog lica. I Zakonom i Odlukom je predviđeno da mesna zajednica ima svojstvo pravnog lica.

· Poslovi i organi mesne zajednice. U pogledu poslova i organa mesne zajednice Zakonom je predviđeno kojim aktima se u opštini uređuje ova pitanja, ali je ostavljena potpuna sloboda opštinama da odrede sadržinu.

· I Zakonom i Odlukom su na isti način propisana koja sredstva se koriste za rad mesne zajednice. U Odluci je određeno detaljnije način trošenja sredstava.

· U Zakonu je propisano da se pojedini poslovi od strane Skupštine Grada mogu preneti mesnim zajednicama i načelno pod kojim uslovom, a Odlukom je poveravanje poslova bliže uređeno.

ANALIZA STATUTA MESNIH ZAJEDNICA O USKLAĐENOSTI SA ODLUKOM O MESNIM ZAJEDNICAMA I STATUTOM GRADA NOVOG SADA

Odluka o mesnim zajednicama doneta je pre donošenja važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi, kao i pre Statuta grada Novog Sada³. Ovo znači, formalno gledajući, da treba uskladiti Odluku o MZ sa ova dva pravna akta. Međutim, sadržinski ne postoje neke veće razlike i neusklađenosti između Odluke, sa jedne strane, i Statuta i Zakona o lokalnoj samoupravi sa druge strane.

Statuti tri MZ su doneti nakon stupanja na snagu Odluke o MZ (te su i usklađeni sa njom), dok se statut jedne MZ nije usklađivao sa ovom odlukom⁴.

U daljem tekstu dajemo prikaz i analizu oblika učešća građana u vršenju poslova MZ (referendum, građanska inicijativa, odlučivanje putem davanja pismenih izjava, zbor građana) koja su predviđena statutima MZ-a, Odlukom o MZ-a i Statutom Grada Novog Sada.

REFERENDUM

Statut Grada Novog Sada predviđa obavezu Skupštine da raspiše referendum na delu teritorije Grada o pitanju koje se odnosi na potrebe stanovništva toga dela teritorije, na način utvrđen zakonom i statutom, uz prethodno obezbeđivanje rasprave i upoznavanje građana sa pitanjima o kojima se odlučuje referendumom. (čl.67)

Odluka o MZ sadrži samo jednu odredbu kojom je predviđeno da se u MZ građani mogu putem referenduma izjašnjavati o određenim pitanjima od zajedničkog interesa, utvrđenim Statutom MZ. (čl.18) Ne postoji ni jedna druga odredba koja detaljnije reguliše učešće građana u vršenju poslova MZ putem referenduma.

Statuti MZ-a predviđaju obavezno raspisivanje referenduma o sledećem:

- o pitanjima o kojima se po zakonu, Statutu grada i drugom propisu odlučuju referendumom
- o visini i načinu učešća građana sa područja MZ u finansiranju zajedničkih potreba
- o uvođenju samodoprinosu za područje MZ
- i radi odlučivanja o drugim pitanjima iz okvira poslova MZ ako to svojim potpisima traži određen broj građana sa područja MZ koji imaju biračko pravo.

³ Odluka o mesnim zajednicama doneta je 2000.godine (Sl. list grada N.Sada br.28/2000), dok su Zakon o lokalnom samoupravi (Sl.glasnik RS br.9/02) i Statut grada Novog Sada (Sl.list grada br.11/02) doneti 2002.god.

⁴ Statuti MZ "Boško Buha", "Detelinara" i "Gavrilo Princip" doneti su 07.02.2001.god., a statut MZ "Budisava" donet je 14.05.1993.god.

U dve MZ taj broj građana je određen na 100 građana, dok je u druge dve određen procenat građana i on je različit. U jednoj je to 50 % + 1, dok je u drugoj 15% od građana sa područja MZ koji imaju biračko pravo. Zahtev da se 50% plus jedan građanin sa teritorije MZ izjasni za raspisivanje referenduma radi odlučivanja o određenom pitanju, je previsok i u praksi najverovatnije dovodi do toga da se nikada i ne ostvaruje.

GRAĐANSKA INICIJATIVA

Statutom grada je predviđeno pravo građana na građansku inicijativu kojom oni mogu predložiti Skupštini grada donošenje akta o uređivanju pitanja iz delokruga grada, promenu statuta i druga akta i raspisivanje referenduma o određenim pitanjima. Za pokretanje građanske inicijative potrebno je da građansku inicijativu potpiše najmanje 10 % građana sa teritorije grada, a ona je prihvaćena ako za nju glasa više od polovine odbornika u skupštini. Skupština je dužna da o predlogu građana održi raspravu i obrazloženi odgovor dostavi građanima u roku od 60 dana od dana dobijanja predloga. Statut ne sadrži odredbe kojim se posebno reguliše ovo pravo građana na nivou mesne samouprave.

Odluka o MZ predviđa pravo građana na narodnu inicijativu, kojom mogu da predlažu donošenje ili promenu statuta MZ i druga akta iz nadležnosti saveta, a ostvarivanje narodne inicijative sprovodi se u skladu sa zakonom. Postoji terminološka neusaglašenost Odluke sa Statutom grada i Zakonom o lokalnoj samoupravi.

Statut MZ Budisave ne predviđa uopšte pravo na građansku inicijativu, ostala tri statuta MZ sadrže prepisanu odredbu iz Odluke o MZ, bez detaljnijih odredbi o načinu ostvarivanja ovog prava.

ZBOR GRAĐANA

Zbor građana je predviđen kao oblik učešća građana u odlučivanju u lokalnoj samoupravi u Statutu Grada. Na zboru građana građani učestvuju u obavljanju poslova iz delokruga Grada davanjem inicijativa, predloga i mišljenja, kao i razmatranjem pojedinih pitanja o kojima odlučuje Skupština (čl.70).

Odlukom o MZ se najdetaljnije reguliše ovaj oblik učešća građana u vršenju poslova MZ.

Prema odluci na zboru građana se obavezno razmatraju:

- plan i program razvoja MZ,
- finansijski plan, završni račun MZ,
- izveštaj nadzornog odbora MZ o finansiranju i materijalnom poslovanju MZ,
- izveštaj o korišćenju sredstava samodoprinosu,
- pitanja od neposrednog zajedničkog interesa za građane u MZ, itd.

Zbor građana se obavezno saziva na inicijativu:

- nadzornog odbora MZ,
- najmanje 50 građana,
- odbornika u skupštini, odnosno člana saveta gradske skupštine, odnosno radnog tela Skupštine

Odlukom je propisano da se uslovi za punovažan rad i odlučivanje na zboru građana i način odlučivanja utvrđuje statutom MZ.

Statuti MZ detaljno regulišu koja pitanja se razmatraju na zboru građana (ista kao i u Odluci o MZ), kada se obavezno saziva zbor, uslove za rad i odlučivanje na zboru građana.

Postoji jedna neusklađenost sa Odlukom o MZ. Naime, u Odluci o MZ se predviđa da se zbor građana, između ostalog, obavezno saziva na inicijativu najmanje 50 građana, dok se statutom tri MZ predviđa manji broj, odnosno 30 građana.

PUTEM DAVANJA PISMENIH IZJAVA

Ovaj oblik učešća građana Statut grada uopšte ne predviđa.

Odlukom o MZ ovaj oblik učešća građana je predviđen, ali sadrži samo odredbu kojom se određuje o kojim pitanjima se može odlučivati na ovaj način i da se postupak odlučivanja sprovodi u skladu sa Statutom i opštim aktom MZ.

Statutima MZ je utvrđeno da se putem davanja pismenih izjava može odlučivati o pitanjima o kojima je statutom MZ predviđeno da se odlučuje referendumom. Na isti način se uređuju postupak sprovođenja izjašnjenja.

POSLOVI MESNE ZAJEDNICE

Statutima MZ se utvrđuju poslovi koje MZ organizuju i obezbeđuju njihovo izvršenje. U statutima tri MZ oni su identični navedenim u Odluci o MZ i ni u čemu ne odstupaju. U statutu MZ Budisave, koji nije usklađen sa Odlukom o MZ, predviđeni su još neki dodatni poslovi kao što su: organizovanje snabdevanja i uslužnih delatnosti i zaštite interesa potrošača, samoorganizovanje radi zaštite imovinske sigurnosti građana, održavanje komunalnog i kućnog reda, obezbeđivanje uslova za organizovanje društvenog i političkog života i za ostvarivanje saradnje odbornika, poslanika i građana.

SREDSTVA MESNE ZAJEDNICE

U pogledu sredstava koje mesne zajednice imaju na raspolaganju radi obavljanja njihovih poslova, kod tri mesne zajednice ne postoje odstupanja od izvora finansiranja navedenih u Odluci o MZ, dok kod četvrtе postoji još i jedan dodatni izvor (sredstva koja se ostvare od kamata na deponovana sredstva kod banaka i finansijskih organizacija). O korišćenju sredstava odlučuje Savet koji može da ovlasti predsednika Saveta da odlučuje o korišćenju sredstava do određenog iznosa.

U praksi finansiranje MZ od strane opština svodi se na plaćanje troškova grejanja, struje, telefona), i plaćanje zarada referenata u MZ. Svaka mesna zajednica ima dva računa: račun za budžetska sredstva i račun za sopstvena sredstva. Budžetska sredstva podrazumevaju finansiranje tekućih mesečnih računa (grejanje, struja, telefon i sl.), i to su jedina sredstva koja mesna zajednica dobija od Grada Novog Sada. Sopstvena sredstva podrazumevaju sredstva koja MZ sama prikupi od izdavanja svojih prostorija (što je nedavno zabranjeno od strane opštine), od poklona i donacija ili uvođenja samodoprinos (što je za gradske MZ manje verovatno, a sredstva od samodoprinos se koriste samo u skladu sa namenom za koju je i raspisan samodoprinos). U zavisnosti od položaja mesne zajednice (gradska ili seoska), postoji i razlika u finansiranju. U seoskim MZ, s obzirom na njihovu udaljenost od opštine, postoji veća verovatnoća da će opština preneti neke poslove iz svog delokruga na mesnu zajednicu, a samim tim će i dodeliti sredstva za njihovo sprovođenje. Gradske mesne zajednice, u velikoj meri neće imati poverenih poslova od strane opštine, tako da neće imati ni sredstva.⁵

STRATEŠKI KORACI

Strateški korak predviđen u cilju rešenja markiranog problema je bio sastav predloga izmene i dopune Odluke o mesnim zajednicama i Sporazuma o saradnji između mesnih zajednica i Grada Novog Sada. Ovi predlozi dostavljeni su mesnim zajednicama kao i gradonačelnici, gradskoj Upravi za opšte poslove, gradskoj Upravi za propise, Savetu skupštine za budžet i finansije i Savetu skupštine za statutarna pitanja i lokalnu samoupravu, kao organima nadležnim da razmatraju, stavljaju predloge i odlučuju o ovom pitanju.

Dalji strateški koraci su:

- formiranje mobilnih timova od strane mesnih zajednica radi prikupljanja potpisa građana za pokretanje građanske inicijative za izmenu i dopunu odluke o mesnim zajednicama,
- podnošenje predloga za pokretanje građanske inicijative skupštini,
- korišćenje medija kako bi što veći broj građana podržao građansku inicijativu, i
- lobiranje odbornika u skupštini.

Ovi strateški koraci ostaju da u narednom periodu budu realizovani od strane samih mesnih zajednica.

⁵ Izveštaj predsednika Saveta MZ "Boško Buha" o načinu finansiranja MZ u gradu Novom Sadu.

Na osnovu čl 22. Statuta Grada Novog Sada („Sl. list Grada Novog Sada“ br. 11/2002),
Skupština Grada Novog Sada na _____ sednici, dana, _____ donosi:

ODLUKU O IZMENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O MESNIM ZAJEDNICAMA

Član 1.

član 16. menja se i glasi:

Nakon stava 4. dodaju se i članovi 5, 6 i 7. koji glase:

"Pored sredstava navedenih u stavu 1. ovog člana Opština može da dodeli sredstva mesnim zajednicama po osnovu projekata koji su u vezi sa unapređenjem položaja građana sa teritorije mesne zajednice i u budžetu se posebno izdvajaju sredstva za ovu namenu.

Sredstva za finansiranje mesne samouprave, koje opština prenosi mesnoj zajednici, obezbeđuju se u budžetu Opštine u visini od najmanje 2% ukupno ostvarenih budžetskih prihoda u protekloj godini umanjnih za prihod od zaduživanja.

Iznosi koje Opština prenosi mesnoj zajednici za obavljanje poverenih poslova i koje prenosi radi obavljanje poslova mesne zajednice ne obuhvata sredstva koja se u budžetu Opštine izdvajaju za kapitalna ulaganja na osnovu programa uređenja građevinskog zemljišta i izgradnju infrastrukture na teritoriji mesne zajednice."

Član 47. menja se i nakon stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„Predsedniku Saveta mesne zajednice određuje se naknada za vršenje funkcije predsednika Saveta.

Sredstva za isplatu naknade iz stava 2. obezbeđuju se u budžetu Opštine“

Obrazloženje

Predloženim izmenama i dopunama menja se član 16. Odluke o mesnim zajednicama kojim je propisano finansiranje mesnih zajednica. Predloženim izmenama omogućava se mesnim zajednicama da konkurišu kod opštine sa projektima, a koji su u vezi sa unapređenjem položaja mesnih zajednica i građana koji žive na području mesne zajednice. Na ovaj način proširuju se izvori finansiranja mesnih zajednica i daje se mogućnost mesnim zajednicama da, u zavisnosti od potreba koje imaju, realizuju određene aktivnosti ali uz finansijsku pomoć sredstava Opštine.

U stavu 2. i stavu 3. predloženih izmena je određen iznos koji je Opština dužna da u budžetu izdvoji za mesne zajednice, kao i da iznosi koji se mesnim zajednicama poveravaju od strane Opštine za obavljanje poverenih poslova i poslova mesne zajednice ne obuhvata sredstva koja se u budžetu Opštine izdvajaju za kapitalna ulaganja. Navedenim rešenjima se poboljšava položaj mesnih zajednica jer je procentualni iznos koji se prenosi mesnim zajednicama unapred određen, a isključena mogućnost da Opština prenošenjem sredstva za obavljanje poslova „zanemari“ ulaganja u mesne zajednice kroz kapitalna ulaganja. Izmenama čl.47. i dodavanjem novog stava kojim se omogućava da predsednici Saveta mesnih zajednica dobijaju naknadu za svoj rad, stimulišu se predsednici da obavljaju svoju funkciju.

SPORAZUM O SARADNJI

Mesne zajednice sa teritorije Grada Novog Sada i Grad Novi Sad, kao potpisnici ovog sporazuma,

Imajući u vidu potrebu demokratskog uticaja građana na unapređenje lokalne samouprave i mesnih zajednica,

Radi unapređenja razvoja lokalne samouprave i položaja mesnih zajednica,

U cilju efikasnog i racionalnog ostvarivanja prava i zadovoljavanja njihovih potreba od neposrednog interesa,

Sporazumele su se o sledećem:

1. Na zborovima građana i drugim sastancima, na kojima se raspravlja o pitanjima koji su od neposrednog zajedničkog interesa za građane tih mesnih zajednica, aktivno učešće u njihovom razmatranju uzeće i predstavnici nadležnih gradskih, odnosno opštinskih organa.

2. Predstavnicima jedne ili više mesnih zajednica, u saradnji sa predstavnicima opštinskih vlasti, organizovaće javne rasprave, javne tribine, okrugle stolove ili druge oblike konsultovanja građana o budžetu i to pre usvajanja predloga budžeta grada u Skupštini kao i nakon usvajanja odluke o budžetu.

3. Radi informisanja građana o svim bitnim i aktuelnim pitanjima, preduzeće se aktivnosti na obezbeđivanju posebnih, redovnih sredstava u budžetu grada za finansiranje izdavanja biltena o radu mesnih zajednica.

4. U organizovanju zajedničkih akcija koje za cilj imaju unapređenje životne sredine i kvaliteta života građana, aktivno učešće uzeće i nadležni opštinski organi lokalne samouprave. Učešće opštinskih organa lokalne samouprave može se sastojati od organizacione i/ili finansijske pomoći mesnim zajednicama u realizaciji tih aktivnosti.

U Novom Sadu, _____

Potpisnici sporazuma:

Mesne zajednice:

za Grad Novi Sad:

GRAĐANSKI SAVET OPŠTINE KRALJEVO

SLUČAJ:

POVRATAK ZADUŽBINE BOGAVAC MLADIMA KRALJEVA

OPIS SLUČAJA

Bogavčevo zdanje jeste jedna od najboljih zgrada u Kraljevu. Petar Bogavac ju je, davne 1941. godine, na Sretenje, po svim zakonskim propisima, pred predstavnicima Sreskog suda za grad Beograd, zaveštao Trgovačkoj omladini u Kraljevu.

Trgovačka omladina je prestala da postoji i nije imala svog pravnog sledbenika. Opština Kraljevo je postala titular prava svojine na zgradi Bogavčeve zadužbine, po sili zakona.

Može se reći da je na neki način omladina koristila zgradu - u nju su u poratnim vremenima (napomena - nakon Drugog svetskog rata) bili smešteni akcijaši, omladinci, izviđači. Kasnije se u ovu prelepu građevinu smeštaju i Studentska zadruga, Muzička omladina, a naposletku i Književni klub. Na ovaj način se volja testatora unekoliko poštovala.

Problem nastaje "drugom nacionalizacijom", kako mnogi pravni stručnjaci nazivaju događaj izazvan donošenjem Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije 1995. godine. Dotadašnja društvena imovina (među kojom opštinske i gradske upravne zgrade, poslovni prostor, ulice, putevi, trgovi, školske zgrade, stambene zgrade koje nisu u privatnoj svojini...) postala je državna, sa samo jednim titularom, bez naknade ranijim korisnicima društvene imovine. Pitanje ustavnosti pomenutog zakona pokrenuto je neposredno nakon donošenja. Pred petooktobarske promene BIA se „uselila“ u zgradu na osnovu rešenja Republičke direkcije za imovinu RS (Zakona o sredstvima u svojini RS).

Osnovna poteškoća u rešavanju problema leži u zakonitom korišćenju Bogavčevog zdanja od strane BIA. Naime, Zakonom o sredstvima u svojini Republike Srbije dotadašnja društvena imovina je podržavljena i dobila je jednog jedinog titulara - Republiku Srbiju. Preko zakonitog organa, Republičke direkcije za imovinu, i na zakonu zasnovanog rešenja, BIA je postala korisnik Bogavčevog zdanja, a priroda delatnosti bezbednosne agencije stavlja veo tajne na ceo slučaj.

Građanski savet Opštine Kraljevo podneo je zahtev za slobodan pristup informacijama regionalnom centru Bezbedonosno informativne agencije – BIA, koji se nalazi u Kraljevu sa pitanjem „Od kada za svoje potrebe koristi zgradu zadužbine senatora Petra Bogavca i na osnovu koje odluke joj je od strane nadležnih dodeljena na korišćenje?“ Usledio je blagovremen odgovor neposredno uručen, a na zaglavlju dokumenta se nalazi napomena da je u pitanju službena tajna, te da se dokument ne sme publikovati, iako se sam odgovor poziva na odluku Republičke direkcije za imovinu i broj Službenog glasnika u kojem je to objavljeno.

Osnovni resursi koji mogu biti ili su angažovani na ovom slučaju su tim za strateško zastupanje, Omladinski savet SO Kraljevo i lokalne nevladine organizacije. Lokalne omladinske i nevladine organizacije tvorci su Deklaracije o delovanju Saveza omladine Kraljevo. Rešenje o osnivanju Omladinskog saveta SO Kraljevo nalazi se na stranicama publikacije.

SWOT ANALIZA

PREDNOSTI

- mogućnost analize predmeta (naučeni koraci u strateškom zastupanju)
- ljudski resursi (tim za strateško zastupanje) veza tima sa nevladinim sektorom
- Omladinski savet SO Kraljevo (veza i sa dugim organizacijama)

MANE

- nepostojanje pravnog naslednika Trgovačke omladine i Petra Bogavca
- nedostatak finansijskih sredstava
- nepoznavanje pozitivnih propisa
- strah vezan za suočavanje sa vlastima

MOGUĆNOSTI

- tumačenje testamenta uz pomoć međunarodnih pravnih propisa
- postojanje nacrta zakona o lokalnoj samoupravi inicijativa omladine i nevladinog sektora
- mogućnost korišćenja medija
- motivisanje biznis sektora i domaćih i stranih donatora
- pozivanje predsednika Opštine Kraljevo na odgovornost zbog javno datog obećanja
- Omladinski savet

PRETNJE

- nedostatak dokumentacije
- nepostojanje političke volje da se problem reši
- nezainteresovanost/neobaveštenost građana
- nedovoljna/fiktivna podrška organa lokalne vlasti
- sukobi interesa
- pozitivni zakoni koji ne idu u prilog
- nedostatak pravnog osnova
- korupcija
- specifičnost službe koja koristi zdanje (BIA)

Prednosti analizirane SWOT-om su, svakako, postojanje resursa (tim za strateško zastupanje, Omladinski savet SO Kraljevo); postojanje testamenta sa jasno izrazenom voljom testatora. Unutrašnji faktori analizirani u slučaju Bogavčevo zdanje ogledaju se i u manama - pre svega nepostojanju pravnog naslednika, nedostatku finansijskih sredstava za strateško zastupanje i strahu od suočavanja sa vlastima.

Najbitnije **pretnje** iz okruženja vezane su za zakonitost pravnog osnova za strateško zastupanje - Zakon o sredstvima u svojini Republike Srbije na snazi, BIA legalno useljena u Bogavčevo zdanje, nedostatak dokumentacije i nedostatak političke volje da se problem reši.

Na konkretnom slučaju prepoznata je mogućnost da se testatorova volja tumači uz pozivanje na međunarodne pravne propise, te da se ovaj slučaj poredi sa slučajevima iz okruženja, da se javno zagovara potreba donošenja novog Zakona o lokalnoj samoupravi, da se iskoristi inicijativa omladine i nevladinog sektora i zgrada dodeli omladinskim organizacijama na korišćenje.

ZAKONSKI OKVIR

Zakoni koji su od uticaja na odabrani slučaj su:

- Ustav RS
- Zakon o sredstvima u svojini Republike Srbije
- Zakon o lokalnoj samoupravi
- Statut Opštine
- Zakon o nasleđivanju
- Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima

PREDUZETI KORACI I POSTIGNUTI REZULTATI

Radom na slučaju "Bogavčeva zadužbina" zaključeno je da trenutno ne postoji pravni osnov za parničenje – Trgovačka omladina nema pravnog sukcesora, Zakon o sredstvima u svojini Republike Srbije opštinsku imovinu proglašava državnom, Bezbednosno informativna agencija koristi zgradu na Zakonu i zakonu zasnovanom dokumentu.

Kao dva moguća pravca delovanja utvrđeni su:

1. Eventualni poništaj osnovne odluke Opštine Kraljevo nakon završetka Drugog svetskog rata po kojoj je Opština postala titular prava korišćenja na zdanju nakon utvrđivanja nemogućnosti da se volja testatora ispoštuje - nepostojanje Trgovačke omladine ili njenog pravnog sukcesora, a korak koji je bilo potrebno preduzeti - u Istorijskom arhivu zatražiti pravni akt po kom je Opština postala vlasnik/korisnik Bogavčevog zdanja nakon Drugog svetskog rata. Zahtev kojim je zatražena informacija od Istorijskog arhiva sastavni je deo publikacije, kao i odgovor Istorijskog arhiva Kraljevo.

2. Stvaranje zakonskih uslova za strateško zastupanje pilot predmeta Bogavac - donošenje novog Zakona o lokalnoj samoupravi/izmena postojećeg zakona.

Strateški korak u okviru ovog pravca delovanja jeste javno zagovaranje potrebe donošenja novog zakona o lokalnoj samoupravi, kojim bi bila definisana i imovina lokalne samouprave.

Kao napomena, 15. aprila 2005. godine Centar za javnu i lokalnu upravu PALGO je pred narodnim poslanicima u Narodnoj skupštini predstavio Nacrt zakona o imovini lokalne samouprave. Na prezentaciji Nacrta zakona o imovini lokalne samouprave je naglašeno da je Srbija jedina zemlja u Evropi u kojoj lokalna samouprava nema sopstvenu imovinu, već za obavljanje svojih funkcija koristi tuđu. Cilj donošenja ovakvog zakona je da lokalna samouprava bude samostalna u vršenju svojih imovinsko-pravnih ovlašćenja. U 2007. godini zakon još uvek nije u skupštinskoj proceduri.

Delujući u drugom utvrđenom pravcu organizovana je kampanja u medijima radi animiranja javnosti i preko NVO Pro Concept obezbeđeno snimanje dokumentarne emisije pod nazivom „Da li će uspeti?“ o slučaju Zaduzbina, koja je kasnije emitovana u dva navrata na drugom kanalu Radio Televizije Srbije. Povezane su NVO i MZ sa predsednikom opštine i lobirani predstavnici lokalne samouprave što je rezultiralo potpisivanjem Deklaracije za poštovanje prava mladih i unapređenje položaja omladine u Kraljevu i davanjem javnog obećanja (pred lokalnim medijima) od strane predsednika da će formirati opštinsko telo koje će raditi na povratku zaduzbine i koje će se starati o položaju mladih u Kraljevu. Sa opštinskim stručnim službama radilo se na izradi Rešenja o formiranju i budućem funkcionisanju Omladinskog saveta opštine Kraljevo, koje je i usvojeno od strane Veća opštine Kraljevo i predsednika opštine Kraljevo.

Na osnovu člana 41. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 9/02, 33/04 i 135/04), članova 34. 35. i 82. stav 1. Statuta opštine Kraljevo („Službeni list opštine Kraljevo“, broj 13/04 i 7/05), Deklaracija za poštovanje prava mladih i unapređenje položaja omladine u Kraljevu od 28.11.2006 godine, čiji su potpisnici članovi Saveza omladine Kraljeva i predsednik opštine Kraljevo, u skladu sa zaključkom Opštinskog veća I broj 809 od 4.04.2007.godine,

PRESEDNIK OPŠTINE KRALJEVO, dana 4.04. 2007.godine, doneo je

REŠENJE

I

OBRAZUJE SE Omladinski savet opštine Kraljevo, kao savetodavno i radno telo predsednika opštine Kraljevo, koji će se baviti pitanjima unapređenja položaja mladih.

II

Predsedniku opštine Kraljevo Omladinski savet opštine Kraljevo daje mišljenja i preporuke povodom predloga akata iz oblasti položaja mladih, čije je donošenje u nadležnosti predsednika opštine, kao i stručnu pomoć prilikom unapređivanja predloga akata iz ove oblasti koje predsednik opštine dostavlja Skupštini kao ovlašćeni predlagač.

III

Sastav Omladinskog saveta opštine Kraljevo (u daljem tekstu: Omladinski savet) čine predstavnici:

- predstavnici samouprave
- omladinskih organizacija
- udruženja građana koja se bave mladima
- đачkih parlamenata kraljevačkih srednjih škola
- institucija i ustanova koje se bave mladima

Svaki predstavnik ima svog zamenika koji učestvuje u radu u slučaju njegove sprečenosti.

Sednice saziva i njima predsedava predsednik, koga članovi Omladinskog saveta biraju na period od godinu dana.

Omladinski savet donosi odluke demokratskom procedurom propisanom Poslovníkom o svom radu.

Rad Omladinskog saveta u potpunosti javan.

Savet donosi Poslovníkom o svom radu.

IV

Zadaci Omladinskog saveta, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima su:

- Učestvovanje u strateškom planiranju, izradi akcionih planova, izradi i praćenju projekata koji se tiču mladih,
- Učešće u rešavanju problema nevraćanja opštinske svojine opštinama i nerešenim svojinskim pitanjima
- Pokretanje i predlaganje rešenja problema mladih u oblasti zapošljavanja, obrazovanja, zdravlja, sporta, bezbednosti i socijalne zaštite, na osnovu utvrđenih prioriteta,
- Rad na formiranju Omladinskog centra i njegovoj registraciji
Unapređenje kvaliteta života mladih kroz: edukaciju mladih, povećan nivo odgovornosti za sopstveno zdravlje i unapređenje zdravih stilova življenja; razvijanju stvaralačkih, kreativnih, radnih i volonterskih kapaciteta mladih, povećanu mobilnost i informisanost, uključivanje u aktivnosti institucija i organizacija
- Obavljanje i drugih poslova u skladu sa osnovnim ciljevima i zadacima radi kojih je Omladinski savet obrazovan

V

Sredstva za rad Omladinskog saveta u vidu dotacija planirati u budžetu Opštine Kraljevo počev od 2007. godine.

VI

Stručnu pomoć Omladinskom savetu pruža Odeljenje za društvene delatnosti Opštinske uprave opštine Kraljevo.

VII

REŠENJE DOSTAVITI: Savezu omladine Kraljevo, Odeljenju za društvene delatnosti, Odeljenju za privredu i finansije, Odeljenju za zajedničke poslove Opštinske uprave opštine Kraljevo i uz materijal predmeta.

PRESEDNIK OPŠTINE KRALJEVO I broj 809 od 4.04.2007.godine

PRESEDNIK OPŠTINE KRALJEVO
dr Miloš Babić

ZAHTEV **Građanski savet opštine Kraljevo**

Istorijskom arhivu Kraljevo
Trg Svetog Save br, 1 Kraljevo

Poštovani,

Na osnovu člana 15, st. I Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja „Službeni glasnik“ RS br. 120/04, od Istorijskog arhiva u Kraljevu zahtevamo: da nam dostavi svu dokumentaciju koja se odnosi na nacionalizaciju izvršenu posle Drugog svetskog rata zdanja zadužbine Petra Bogavca koja se nalazi u Ulici Cara Lazara u Kraljevu, kao i ostalu dokumentaciju koju imate a koja se odnosi na zdanje Zaduzbine Petra Bogavca, koja se nalazi u Ulici Cara Lazara u Kraljevu.

Molimo vas da nam poštom dostavite kopije tražene dokumentacije.
U koliko Istorijski arhiv ne poseduje ni jedan od traženih dokumenata, molimo vas da nas pismeno obavestite o tome.

U Kraljevu, 14.08.2007.g.
S poštovanjem
Građanski savet Opštine Kraljevo
Cara Lazara 70/14, 36000, Kraljevo
Srdan Ćosić, izvršni direktor

ODGOVOR

REPUBLIKA SRBIJA, ISTORIJSKI ARHIV Br. 1100 10.09.2007.god. KRALJEVO

GRAĐANSKI SAVET OPŠTINE KRALJEVO, KRALJEVO, Ul. Cara Lazara 70/14

Predmet: Odgovor na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja

Zahtevom od 28. 08.2007.godine tražili ste da vam dostavimo svu dokumentaciju koja se odnosi na nacionalizaciju izvršenu posle Drugog svetskog rata zdanja zadužbine Petra Bogavca u Ulici Cara Lazara u Kraljevu kao i ostalu dokumentaciju koja se odnosi na ovu zadužbinu.

Izveštavamo da Istorijski arhiv u Kraljevu ne poseduje dokumentaciju koja se odnosi na pomenuti zadužbinu pa iz tog razloga ne možemo vam je ni dostaviti.

S poštovanjem,
Direktor
R. Ristić

EDUKACIONI CENTAR LESKOVAC

SLUČAJ:

PREKOMERNA SEČA ŠUMA – VUČJE

OPIS SLUČAJA

Prekomerna seča šuma nije problem samo na planini Kukavici i u MZ Vučje, već je to problem koji postoji na celoj teritoriji republike gde upravlja JP Srbijašume. Od 1991.godine kad je formirano JP Srbijašume centralizovan je sistem upravljanja javnim šumama. Ovakav sistem i ekonomska kriza koja je usledila doveli su do prekomernog trošenja šumskog fonda. Stvoren je jedan "začaran krug" između dela ljudi koji rade u JP Srbijašume, drvoprerađivača kojima je neophodan ovaj reprometerijal i policije.

U samoj MZ Vučje građani već godinama pokušavaju da reše problem prekomerne seče šume na planini Kukavici. Pokušavali su da organizovanjem sastanaka sa predstavnicima državnih institucija, upozoravanjem javnosti na problem prekomerne seče šuma, blokadom puteva i drugim aktivnostima reše problem. Ali svi ovi pokušaju nisu dali značanije i trajnije rezultate.

Dosadašnja iskustva pokazala su da treba menjani pristup rešavanju problemu prekomerne seče šuma i u skladu sa tim krenuli smo od SWOT analize.

SWOT ANALIZA

SNAGE <ul style="list-style-type: none"> - motivacija građana za rešavanje problema - pozitivni pravni propisi koji su u našoj koristi (Zakon o šumama, ZoSPI...) - korišćenje institucionalnih oblika zaštite (inspekcije, sud, tužilaštvo, policija...)	SLABOSTI <ul style="list-style-type: none"> - nedostatak finansijskih sredstava - ekonomska zavisnost stanovnika MZ od ljudi koji se bave prekomernom sečom šuma - nedovoljna zainteresovanost stanovništva - nedostatak stručnog znanja i ljudskih resursa
MOGUĆNOSTI <ul style="list-style-type: none"> - saradnja sa nadležnim organima (inspekcije, sud, tužilaštvo, policija...) - korišćenje medija - saradnja sa ekološkim organizacijama (domaćim i stranim) - animiranje javnosti o problemu - saradnja sa donatorima - saradnja sa nezavisnim ekspertima - saradnja sa drugim MZ, zainteresovanim za isti problem - građananska neposlušnosti i protesti	PRETNJE <ul style="list-style-type: none"> - korumpirani upošljenici JP Srbijašume, policije, sudstva... - ekonomska i politička snaga drvoprerađivača - zainteresovanost JP Srbijašume za nastavak prekomerne seče šume - ekonomska zainteresovanost inostranih drvoprerađivača - indiferentnost lokalne samouprave - loša sistemska rešenja za eksploataciju šuma

Analiza problema: Korumpiranost u okviru JP Srbijašume, centralizovana vlast, nedovoljna ekološka obrazovanost lokalnog stanovništva, siromaštvo i nizak stepen ekonomskog razvoja, sprega drvoprerađivača i zaposlenih u preduzeću Srbijašume.

Resursi za rešavanje problema: Podignuta svest kod velikog broja građana u MZ Vučje koji se zalažu za rešenje ovog problema, delovanje Ekološke organizacije Porečje sa svojih 83 volontera.

Problemi koje je potrebno prevazići: ukazati javnosti na potrebu zaštite od prekomerne seče šuma, animirati ostatak građanstva da se uključi u rešavanje ovog problema, ukazati lokalnim vlastima na potrebu njihovog reagovanja u vezi sa rešavanjem problema prekomerne seče šuma na planini Kukavica.

Definisani rezultati neophodni za rešavanje slučaja: "Prekomerna seča šuma u MZ Vučje"

- Sprečiti prekomernu seču šuma na Kukavici koje su u sve je u lošijem stanju
- Sprečavanje postojanja "crnog" cenovnika za bespravno šecenje šume
- Uticati na ukidanje monopola Srbijašume u gazdovanju ovim resursima
- Uključiti široku javnost u rešavanje ovog problema

PRAVNI OKVIR

- Ustav Srbije iz 2006.
- Zakon o šumama iz 1991.
- Opšta i posebna pravna akta Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (posebno Strategija razvoja šumarstva RS iz 2006.)
- Opšta i posebna pravna akta JP Srbijašume (posebno desetogodišnji plan seče šuma na nivou Srbije)

Novi Ustav Srbije sadrži opšta načela o slobodi mišljenja i izražavanja, prava na obaveštenost i druga prava na osnovu kojih građani imaju pravo da traže informacije i da se interesuju za rad javnih preduzeća i poslove od javnog značaja.

Važeći Zakon o šumama donet je 1991.godine i njime je ukinuto prethodno gazdovanje šumama koje je bilo povereno lokalnim samoupravama i tada je formirano JP Srbijašume. Postojeći Zakon o šumama je već zastareo i Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je uradilo model novog Zakona o šumama. Međutim, mi u svom radu moramo da se pridržavamo postojećeg zakonskog teksta.

Zakon o šumama je najvažniji pravni akt koji uređuje oblast „seče šuma“. U članu 2. ovaj zakon navodi: „šume kao dobra od opšteg interesa, moraju da se održavaju, obnavljaju i koriste tako da se: očuva i poveća njihova vrednost i opštekorisne funkcije, obezbedi trajnost i zaštita i stalno povećanje prirasta i prinosa“. Član 6. definiše da su „poslovi zaštite i unapređivanja šuma od opšteg interesa...“. To znači da niko ne može zabraniti građanima da se interesuju za slučaj prekomerne seče šuma na planini Kukavici.

Zatim, u drugim delovima Zakon o šumama uspostavlja inspeksijsku službu koja treba da kontroliše rad zaposlenih u JP Srbijašume. „Inspeksijski nadzor nad izvršenjem odredaba ovog zakona i drugih propisa u oblasti šumarstva... vrši šumarska inspekcija“ (član 78.) i „svako fizičko i pravno lice dužno je da omogući vršenje inspeksijskog nadzora...“ (član 80.).

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi razna pravna akta kojima uređuje oblast šumarstva. Jedan od najznačajnijih je Strategija razvoja šumarstva iz 2006.g. Ova Strategija uvodi čitav niz smenica za razvoj šumarstva u Srbiji koje mi možemo koristiti za naše aktivnosti.

Preduzeti koraci i postignuti rezultati:

Na seminaru u Leskovcu koji su organizovali udruženja Sretenje i Edukacioni centar dogovoreni su buduće aktivnosti koje treba preduzeti :

- Sastanak sa direktorom lokalnog gazdinstva JP Srbijašume i jedinim šumarskim inspektorom u Leskovcu u cilju sprovođenja civilnog monitoringa rada zaposlenih u ovom preduzeću. Dogovorili smo sa direktorom lokalnog gazdinstva da organizujemo povremena „proveravanja“ i „nadgledanja“ rada šumara i šumarskih inženjera i da su ta lica dužna da sarađuju sa nama. O rezultatima monitoringa obaveštavaćemo direktora lokalnog gazdinstva, šumarskog inspektora i javnost. Ova aktivnost trebala bi privremeno da doprinese suzbijanju prekomerne seče šuma na planini Kukavici.

- Traženje dodatnih sredstava za analizu modela novog Zakona o šumama, stvaranje održivog sistema civilnog monitoringa upravljanja šumama i formiranje Koalicije koja bi se bavila ovim problemom.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede izradilo je model novog Zakona o šumama. Mi želimo da angažujemo stručna lica i predložimo neke izmene ovog modela zakona da bi se sprečila dalja prekomerna seča šuma i uveo jedan novi institut „civilnog monitoringa upravljanja javnim šumama“. Za ovaj stručni posao potrebna su nam dodatna sredstva i zato smo aplicirali kod BCIF-a sa predlogom projekta. Mislimo da bi neko van sistema JP Srbijašuma trebao da nadgleda rad ljudi u ovom javnom preduzeću. Najoptimalnije rešenje bio bi civilni monitoring i to od strane običnih građana (edukovanih o ovom problemu) koji ne bi bili plaćeni od strane JP Srbijašume. Možda bi troškove njihovog angažovanja mogle da obezbede lokalne samouprave, ali to će biti predmet daljih analiza.

S obzirom da je problem prekomerne seče šuma prisutan i u drugim delovima Srbije želimo da u njegovo rešavanje uključimo i predstavnike drugih mesnih zajednica, nevladinih organizacija i zainteresovanih pojedinica. Mi smo već krenuli u povezivanje sa drugim MZ na planini Kukavici i iz drugih krajeva opštine Lesakovac. Napravili smo neformalnu Koaliciju MZ i nevladinih organizacija i sada bi trebali da detaljnije definišemo njen status, način rada i naziv.

Ovo su neki početni koraci koji su preduzeti tokom realizacije ovog projekta. Oni su polazna osnova za dalje akcije koje bi trebale da na sistemski i održivi način doprinesu suzbijanju prekomerne seče šuma. Aktivnosti koje smo imali do sada više su bile sporadične akcije koje su bile privremenog karaktera i nisu dale značajnije rezultate.

ČLANAK OBJAVLJEN U GLASU JAVNOSTI

Pomešane šumarske i policijske kape

VLASOTINCE - Naše šume su teško ranjene i treba im višedecenijski oporavak, na šta smo već upozorili potpredsednika Vlade, Božidara Đelića, na nedavnoj promociji Strategije održivog razvoja Srbije, održanoj u Predejanu, a posebnim dopisom i resorno ministarstvo. Nažalost, na terenu svakodnevno uočavamo da su u nekontrolisanu, nezakonitu i divlju seču šuma uključeni i pojedini pripadnici policije, koji za transport drvene građe poseduju i sopstvene kamione-piše u pismu koje je ministru policije uputila nevladina organizacija Eko-baza Jug, sa sedištem u Vlasotincu.

- Zahtevamo da preko vaših lokalnih policijskih uprava evidentirate koji su to pripadnici policije direktni saučesnici u poslovima „šumske mafije“, da ih naterate da se konačno izjasne hoće li se baviti poslovima „krivoseča“ ili poslom koji im nalaže uniforma koju nose, a da ih posle toga i pozovete na odgovornost i kaznite u skladu sa zakonskim propisima- kaže se još u navedenom pismu.

Jedan od osnivača i lidera Eko-baze, Jug Miroslav Krainčanić, napominje za Glas javnosti da znaju da na mnogim terenima juga Srbije pojedini pripadnici policije, zajedno sa šumarima, „nadziru nelegalnu seču šuma, i obezbeđuju nesmetane transporte velikih količina ogrevnog drveta i oble građe, čineći to često i sopstvenim kamionima“.

UDRUŽENJE GRAĐANA SRETENJE POŽEGA

SLUČAJ:

ZAGAĐENJE REKA CRNA I BELA KAMENICA

OPIS SLUČAJA

MZ Tometino Polje je po teritoriji najrasprostranjenija u opštini i poseduje sve prirodne uslove za razvoj turizma. Ali da bi se turizam razvijao što uspešnije potrebno je očuvati životnu sredinu i pozabaviti problemom sve veće zagađenosti dve reke: Crne i Bele Kamenice koje protiču kroz ovu MZ, a zagađuju se od strane turističkih objekata sa Divčibara i domaćinstava čije se otpadne vode ulivaju u obe Kamenice. Slučaj dodatno otežava činjenica da zagađenje reka počinje "na izvoru", i to na teritoriji druge opštine- Valjeva. Pored zagađenosti reka problem su i divlje deponije kojih ima mnogo na prostoru ove mesne zajednice i neophodno ih je očistiti.

Poteškoće sa kojima se meštani Tometinog Polja susreću su: zagađenost reka od otpadnih voda iz turističkih objekata i domaćinstava, neaktivna lokalna vlast u rešavanju ovih problema, nemogućnost korišćenja interneta- loša telefonska mreža (telefoni su skoro stalno u prekidu), nepoznavanje pravne regulative koja bi im pomogla da zaštite svoje interese i zaštite reke od zagađenosti, nedostatak novčanih sredstava, nepostojanje međuopštinske saradnje, neefikasno funkcionisanje inspeksijskih službi, neadekvatno funkcionisanje opštinskih i državnih organa koji su zaduženi za zaštitu životne sredine, migracija stanovništva, postojanje malog broja edukovanog stanovništva koje bi moglo da se bavi razvojem civilnog društva.

Resursi sa kojima raspolažu su: postojanje reka, velika mogućnost za razvoj seoskog turizma, aktivni članovi Upravnog odbora MZ, postojanje registrovane turističke agencije, postojanje mladih, motivisanost građana da se bave rešavanjem problema, postojanje zgrade MZ i prostora za turističku agenciju, spremnost stanovništva da učestvuje u čišćenju divljih deponija i reka takodje, postojanje prirodnih lepota, zdrave hrane i velika površina mesne zajednice.

SWOT ANALIZA

U pogledu mogućnosti iznošenja pilot predmeta pred sud i strateškog zastupanja definisane prednosti, među kojima su najbitnije postojanje resursa (mesna zajednica formirana, osnovana turistička organizacija), postojanje predmetnih zakona i resornih ministarstava, postojanje javnog pravobranioca zaduženog da zastupa mesne zajednice pred sudom.

Unutrašnji faktori analizirani u lokalnoj samoupravi ogledaju se i u manama, koje su pre svega nepoznavanje propisa, funkcionisanja civilnog društva i mehanizama, funkcionisanja lokalne-državne vlasti, kao i nesaradnja sa ostalim akterima društva.

Najbitnije pretnje iz okruženja, s obzirom da je Zakon o zaštiti životne sredine donet, mogu se podvesti pod zajednički imenitelj: ignorisanje primene zakona. Ove pretnje su u suštini proizvod ignorisanja mesnih zajednica od strane lokalnih vlasti i politizacije na svim nivoima -davanja prednosti političkim interesima u odnosu na probleme prepoznate od strane meštana. Na konkretnom slučaju prepoznata je mogućnost da se izgradi mreža više mesnih zajednica sa teritorija nekoliko opština kroz koje reka Kamenica protiče u cilju zaštite životne sredine i razvoja turizma.

SWOT ANALIZA

PREDNOSTI

- postojanje reke
- postojanje ljudskih resursa
- postojanje Zakona o zaštiti životne sredine
- postojanje Ministarstva za nauku i zaštitu životne sredine i vodoprivredu
- Zakon o lokalnoj samoupravi
- inspeksijske službe - republičke
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja - Poverenik
- postojanje javnog pravobranioca

SLABOSTI

- nepoznavanje zakona
- nedovoljno poznavanje civilnog društva
- nedovoljna saradnja sa ostalim akterima iz okruženja
- nedovoljno poznavanje rada udruženja građana
- ne postoji saradnja sa ostalim mesnim zajednicama
- neinformisanost o nadležnostima inspeksijskih službi, predsednika opštine i nadležnosti mesne zajednice

---

MOGUĆNOSTI

- razvoj turizma
- izgradnja mreža i koalicija
- dobar model za okruženje
- veća briga o životnoj sredini
- povećana saradnja i planiranje rešavanja problema

PRETNJE

- ignorisanje od strane subjekata
- subjekti izbegavaju primenu zakona uopšte
- odlazak stanovništva u gradove
- pasivnost građana
- ignorisanje mesnih zajednica od strane lokalnih vlasti
- politizacija/prednost partijskog interesa u odnosu na opšti

ZAKONSKI OKVIR

Zakoni i drugi propisi/dokumenti koji regulišu zaštitu voda:

- Zakon o zaštiti životne sredine (Sl.gl.RS 135/04)
- Zakon o vodama (Sl.gl.RS 6/91, 53/93, 67/93, 48/94, 54/96)
- Zakon o obligacionim odnosima (u slučaju štete zbog zagađenja životne sredine po principu objektivne odgovornosti - odgovornosti bez obzira na krivicu)
- Strategija prostornog razvoja Republike (donosi ga Narodna Skupština RS)
- Nacionalna strategija održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara (donosi ga Narodna Skupština RS na period od 10 godina)

Prema Zakonu o zaštiti životne sredine, u zaštitu životne sredine su uključene jedinice lokalne samouprave, koje treba da učestvuju u strateškim dokumentima za zaštitu životne sredine, kao i pojedinačnim planovima koji se donose na osnovu Zakona.

Učešće građana u donošenju konkretnih dokumenata predviđeno je putem javnih rasprava.

Učešće javnosti predviđeno je i putem prava na pristup informacijama. Državni organi, organi autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave i druge ovlašćene organizacije dužne su da traženu informaciju dostave u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Subjekti koji su odgovorni za zaštitu i čuvanje životne sredine su:

- Republika
- Autonomna pokrajina
- Jedinice lokalne samouprave (grad, opština)
- Preduzeća, preduzetnici, udruženja
- Građani

Građani se za zaštitu i sprečavanje zagađenja životne sredine u okviru resornih ministarstava mogu obratiti:

- Inspekciji za zaštitu životne sredine
- Inspekciji za vodoprivredu

Međunarodni izvori prava na pravnu zaštitu u pitanjima zaštite životne sredine

- Arhuska konvencija
- Espoo konvencija
- Protokol o strateškoj proceni uticaja

Arhuska konvencija je međunarodni sporazum kojim su povezana prava koja se tiču životne sredine i ljudska prava. Cilj Konvencije je obezbeđenje zaštite prava svakog pojedinca sadašnjih i budućih generacija na život u okruženju adekvatnom njihovom zdravlju i dobrobiti. Strane potpisnice Konvencije garantuju:

- pravo pristupa informacijama o životnoj sredini
- učešće javnosti u postupcima donošenja odluka kad su specifične aktivnosti u pitanju kao i za druge aktivnosti za koje se učešće javnosti u postupku procene uticaja na životnu sredinu traži po nacionalnim propisima
- pravo na pravnu zaštitu

Espo konvenciju usvojili su viši savetnici za životnu sredinu i probleme voda vlada zemalja Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu na svojoj četvrtoj sesiji održanoj u finskom gradu Espo, od 25. februara do 1. marta 1991. godine. Konvencija je bila otvorena za potpisivanje u Espou u navedenom periodu, a kasnije, do 2. septembra 1991. godine, u sedištu UN u Njujorku. Konvencija je stupila na snagu 10. septembra 1997. godine. Evropska zajednica je potpisala Konvenciju 26. februara 1991. godine, a ratifikovala je 10. avgusta 1995. godine.

Protokolom o strateškoj proceni uticaja (SEA Protokol) Strane protokola obavezale su se da sprovedu stratešku procenu uticaja na životnu sredinu svih planova i programa (i njihovih izmena i dopuna) koji se obavezno donose u skladu sa nacionalnim propisima i koje priprema ili donosi organ javne vlasti ili koje takav organ priprema, a donose ih u formalnom postupku parlament ili vlada. Strateška procena uticaja obuhvata procenu posledica po životnu sredinu i po zdravlje ljudi planova i programa koji se donose u sledećim sektorima:

- poljoprivreda
- šumarstvo
- ribarstvo
- energetika
- industrija i rudarstvo
- transport
- regionalni razvoj
- upravljanje odpadom
- telekomunikacije
- turizam
- urbanističko i ruralno planiranje i planiranje korišćenja zemljišta

PREDUZETI KORACI I POSTIGNUTI REZULTATI

Kako bi se pokrenuo strateški postupak zaštite reka Crne i Bele Kamenice dogovoreno je da se uputiti zahtev nadležnom inspektoratu za zaštitu životne sredine i inspektoratu za vodoprivredu kako bi se utvrdilo:

- da li se upravljanje, odnosno održivo korišćenje i zaštita prirodnih resursa i dobara - reke Kamenice vrši prema strateškim dokumentima i uslovima i merama utvrđenim u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine;
- da li se primenjuju standardi kvaliteta životne sredine i standardi emisije;
- da li Turistički centar Divčibare ima valjanu vodoprivrednu saglasnost;
- funkcionisanje, ispravnost i efikasnost uređaja za prečišćavanje otpadnih voda Turističkog centra Divčibare.

Zahtev je upućen i do štampanja ove publikacije nije usledio odgovor. Uslediće obraćanje Povereniku za informacije od javnog značaja kako bi se saznalo zašto odgovora na postavljena pitanja nema.

Meštani MZ Tometino Polje, Turističke organizacije Tometino Polje i UG Sretenje Požega su se obratili javnom pravobranioocu sa sedištem u Požegi da zastupa MZ pred sudom u trenutku kada slučaj sazri da se uputi tužba sudu u Valjevu za pokretanje postupka protiv zagađivača voda ove dve reke, a sa ciljem da spreče zagađenje.

Ministarstvo zaštite životne sredine Vlade Republike Srbije Beograd
Republički inspektor za zaštitu životne sredine
Republički inspektor za vodoprivredu

Šabac

**ZAHTEV ZA UTVRĐIVANJE NEPRAVILNOSTI I NEDOSTATAKA I
DONOŠENJE NAREDBE DA SE UTVRĐENE NEPRAVILNOSTI I NEDOSTACI OTKLONE**

Meštani Mesne zajednice Tometino Polje dugi niz godina svedoci su sve veće zagađenosti reke Kamenice pre svega kroz izumiranje brojnih životinjskih vrsta koje u njoj žive.

Nekada su u Crnoj Kamenici živele razne vrste riba, među kojima pastrmka i lipljan, poznate po tome što nastanjuju čiste vode. Radi ilustracije, u Vražijem Viru u Crnoj Kamenici 1951. godine ulovljen je primerak lipljana (Bogoljub Boka Loma, Divčibare, strana 16). Od riba danas u reci nema ni pomena od pastrmke i lipljana, a nastanjuju je samo krkuš a i klen. Sa povećanjem zagađenosti sve je manje rakova i žaba. Domaće životinje, pogotovo u vreme niskog vodostaja, izbegavaju da piju vodu sa reke Kamenice.

Meštani MZ Tometino Polje organizovali su se i kroz registrovanu Turističku organizaciju sa prevashodnim ciljem razvoja seoskog turizma.

Od nedavno su aktivni i na projektu Strateško zastupanje u lokalnoj zajednici Udruženja građana Sretenje iz Požege, kome su partneri Forum juris iz Novog Sada, Edukacioni centar iz Leskovca i Građanski savet Opštine Kraljevo. Projekat se realizuje uz finansijsku podršku Kanadske agencije za međunarodni razvoj.

Meštani MZ Tometino Polje, Turistička organizacija Tometino Polje i Udruženje građana Sretenje iz Požege zahtevaju od Republičkog inspektora za zaštitu životne sredine i Republičkog inspektora za vodoprivredu iz Valjeva da, u okviru svojih ovlašćenja, utvrde:

- a) da li se upravljanje, odnosno održivo korišćenje i zaštita prirodnih resursa i dobara - reke Kamenice vrši prema strateškim dokumentima i uslovima i merama utvrđenim u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine
- b) da li se primenjuju standardi kvaliteta životne sredine i standardi emisije
- c) da li Turistički centar Divčibare ima valjanu vodoprivrednu saglasnost
- d) funkcionisanje, ispravnost i efikasnost uređaja za prečišćavanje otpadnih voda Turističkog centra Divčibare.

Meštani Tometinog Polja pre svega žele da dobiju informaciju da li postoje uslovi i mere za zaštitu reke Kamenice od zagađenja i u kojoj se kategoriji reka Kamenica nalazi, zatim da li se primenjuju standardi kvaliteta životne sredine i standardi emisije.

Ukoliko se utvrdi da Turistički centar Divčibare nema valjanu vodoprivrednu saglasnost, niti sistem za prečišćavanje otpadnih voda, ili da poseduje sistem za prečišćavanje koji nije ispravan, efikasan ili nije u funkciji, meštani zahtevaju od nadležnih inspektora da preduzmu mere predviđene zakonom i nalože otklanjanje nepravilnosti/kazne za privredni prestup Turistički centar Divčibare.

Takođe, meštani Tometinog Polja zahtevaju da se utvrdi da li postoje i drugi zagađivači reke Kamenice "na izvoru".

O svim preduzetim merama zahtevaju da budu blagovremeno obavešteni.

U Tometinom Polju, 10.08.2007. godine

Podnosioci zahteva:

Predsednik MZ Tometino Polje
Predsednik Turističke organizacije Tometino Polje
Predsednica UG Sretenje Požega, Nemanjina 12, Zdenka Kovačević, telefon 031/825 043

Slučaj je predat opštinskom javnom pravobraniocu koji je prisustvovao regionalnom sastanku i dao pristanak da se dalje ovim slučajem bavi shodno svojoj funkciji i ispunio obećanje.

MESNOJ ZAJEDNICI TOMETINO POLJE
-Predsedniku-
TURISTIČKOJ ORGANIZACIJI TOMETINO POLJE
-Predsedniku-
UDRUŽENJE GRAĐANA SRETENJE
-Predsedniku-

POŽEGA, Nemanjina 12

Postupajući po dogovoru između vas i Pravobranilaštva, odnosno pravobranioca, u prilogu akta dostavljam vam kopiju dopisa upućenih Ministarstvu zaštite životne sredine u Šapcu i Republičkom inspektoratu za vodoprivredu takođe u Šapcu.

O preduzetim merama nadležnog organa bićete blagovremeno obavješteni.

JAVNI PRAVOVBRANILAC
Miladin Filipović

MINISTARSTVU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE
BEOGRAD

REPUBLIČKOM INSPEKTORU ZA ZAŠTITU
ŽIVOTNE SREDINE
ŠABAC

REPUBLIČKOM INSPEKTORU ZA VODOPRIVREDU
ŠABAC

Ovom pravobranilaštvu kao zakonskom zastupniku obratila se Mesna zajednica Tometino Polje kao i Turistička organizacija Tometino Polje i Udruženje građana Sretenje–Požega navodeći da se prethodno obratila vama dopisom od 28.08.2007.godine sa zahtevom za preduzimanje mera iz vaše nadležnosti.

U prilogu akta dostavljamo kopiju navedenog zahteva.

Kako smo obavješteni od podnosioca zahteva da do 5.novembra tekuće godine nisu dobili povratnu informaciju o radnjama i merama koje ste preduzeli iz okvira vaše nadležnosti, a u cilju zaštite životne sredine te urgiramo da po podnetom zahtevu postupite i preduzmete odgovarajuće mere ili da nas obavestite o vašem stavu ili nas uputite na odgovarajuće organe, ukoliko smatrate da niste nadležni po ovom zahtevu.

Ukoliko nas u roku od 15 dana od dana prijema ove urgencije ne obavestite bićemo prinuđeni da o tome obavestimo Republički odbor za predstavnike i pritužbe i Republičkog poverenika za informacije od javnog značaja.

Napominjemo da smo akt iste sadržine uputili Republičkom inspektoratu za zaštitu životne sredine u Šapcu i republičkom inspektoratu za vodoprivredu u Šapcu.

U nadi da ćete po ovoj urgenciji postupiti, unapred se zahvaljujemo na saradnji.

JAVNI PRAVOVBRANILAC
Miladin Filipović

OSTALE AKTIVNOSTI

KONFERENCIJE ZA MEDIJE

Nakon realizovanja seminara i definisanja slučajeva kao i osmišljavanja strateških koraka realizovane su konferencije za medije u svim gradovima na kojima su pozivani predstavnici državnih organa da uzmu učešće i uključe se u aktivnosti projekta dajući svoj doprinos u rešavanju odabranih slučajevima kao i da ukažu na potrebu decentralizacije kao osnovnog preduslova za održivi razvoj.

Na konferencijama za medije su široj javnosti predstavljeni odabrani slučajevi za strateško zastupanje u lokalnim zajednicama iz svih gradova u kojima se realizovao projekat od strane lokalnih koordinatora i koordinatora projekta.

Predstavnici državnih organa su pokazali zainteresovanost da se uključe u rešavanje definisanih slučajeva.

Učesnik konferencije za medije u Novom Sadu bio je Poverenik za slobodan pristup informacijama, Rodoljub Šabić, koji je govorio o potrebi i značaju decentralizacije i održivog razvoja.

U Leskovcu je o ovoj temi govorio gradski menadžer, Vladimir Kostić.

U Kraljevu je o istoj temi govorio šef poslaničkog kluba DSS-a, Vladimir Bogavac.

U Požegi narodni poslanik DS iz Kosjerića, Dragan Vujadinović.

SASTANCI SA PREDSTAVNICIMA TIMOVA ZA STRATEŠKO ZASTUPANJE NA NIVOU GRADA/OPŠTINA I DRŽAVNIH ORGANA

U svim gradovima su realizovani i sastanci sa predstavnicima mesnih zajednica i državnih organa na koji su bili pozvani državni organi koji imaju odgovornost, a po definisanim slučajevima iz svih gradova.

U Novom Sadu su na tribinu bili pozvani: gradonačelnica, načelnica gradske uprave za opšte poslove, načelnica gradske uprave za propise, predstavnik Saveta za budžet i finansije i Saveta za statutarna pitanja i lokalnu samoupravu. Sastanku je prisustvovala samo pomoćnica načelnice za opšte poslove, Dragica Pejović.

U Kraljevu su na tribinu bili pozvani: Milan Kundović- zamenik načelnika Raškog okruga i šef pravnog odseka upravnog okruga Republike Srbije, Vladimir Bogavac-šef odborničke grupe Demokratske stranke Srbije u Skupštini Opštine Kraljevo, predstavnici MZ Stara čaršija, MZ Higijenski zavod, MZ Bogutovac i MZ Žiča, nacionalni i lokalni koordinatori projekta-Zdenka Kovačević i Srđan Čosić, pravni asisitent na projektu - Mira Nikolić i novinari TV Kraljevo i dva lokalna nedeljnika: Kraljevačke vesti i Kraljevačke novosti.

Sastanku su se odazvali svi pozvani.

U Leskovcu su na tribinu bili pozvani: direktor sektora za urbanizam, predstavnici zdravstvenih ustanova, predstavnici civilne zaštite i predstavnici medija. Bili prisutni i predstavnici Tima za strateško zastupanje na nivou opštine. Na tribini se raspravljalo o mogućnostima rešavanja problema koji su definisani ovim projektom.

U Požegi su bili pozvani: regionalni ekološki inspektor- Dušan Cvijović, predsednik Opštine-Milan Stevović, direktor NEXE grupe AD Jelen Do iz Jelen Dola- Aleksandar Savanović, predsednik Skupštine - Tihomir Marjanović i opštinski ekološki inspektor -Nenad Matijević, ali na žalost nije se pojavio nijedan od pozvanih, osim opštinskog ekološkog inspektora, koji je došao na polovni sastanka, tako da nismo uspeli da saznamo njihove planove, a u vezi sa rešavanjem prepoznatih slučajeva.

FORMIRANJE TIMA ZA STRATEŠKO ZASTUPANJE NA REGIONALNOM NIVOU

Kao poslednja aktivnost na projektu realizovan je Regionalni sastanak na kome su učesnici bili predstavnici odabranih mesnih zajednica uključenih u realizaciju ovog projekta, predstavnici nevladinih organizacija iz gradova u kojima se realizovao projekat, predstavnici državnih organa i Poverenik za slobodan pristup informacijama, Rodoljub Šabić.

Na ovom sastanku su prezentovani odabrani slučajevi koji su se strateški zastupali na ovom projektu i potpisan je Sporazum o saradnji.

Kao učesnici projekta Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama, čiji je nosilac Udruženje građana „Sretenje“ iz Požege, a koji podržava Kanadska agencija za međunarodni razvoj- CIDA, kroz program lokalnih inicijativa-LIP, predstavnici dole potpisanih članica regionalnog tima za strateško zastupanje dana, 29.10.2007.g. zaključuju sledeći:

SPORAZUM O SARADNJI

Član 1.

Članice regionalnog tima za strateško zastupanje su predstavnici mesnih zajednica i udruženja građana iz četiri regiona u Srbiji: zapadna Srbija-Požega, Vojvodina-Novi Sad, južna Srbija-Leskovac i centralna Srbija-Kraljevo.

Član 2.

Zaključenjem ovog sporazume članice regionalnog tima za strateško zastupanje izražavaju svoju opredeljenost za demokratski razvoj civilnog društva i povećanje uticaja građana na unapređenje lokalne samouprave kroz njihovo veće učešće u razmatranju i odlučivanju o pitanjima od lokalnog i regionalnog značaja.

Član 3.

Sporazumne strane saglasno svom opredeljenju izraženom u tački 2. ovog sporazuma izjavljuju da će:

- podržati i/ili uzeti učešće u inicijativama i aktivnostima koje su usmerene na povećanje kapaciteta organizacija civilnog društva u ova četiri regiona, a radi aktivne participacije građana u kreiranju lokalne, regionalne i državne politike,
- razvijati međusobnu saradnju, izgrađivati partnerstvo i mreže između organizacija civilnog društva i organa vlasti na lokalnom i regionalnom nivou putem strateškog zastupanja građana,
- zajednički raditi na razvijanju novih oblika monitoringa lokalnih organa vlasti u izvršavanju poslova koji se neposredno tiču građana i efikasnijih mehanizama njihove kontrole, kao i većeg učešća građana u razmatranju i odlučivanju o pitanjima od lokalnog i regionalnog značaja,
- podržati programe lokalnih vlasti, privrednog i nevladinog sektora za unapređenje međusektorske saradnje, a sve u cilju unapređenja lokalne samouprave

Član 4.

Sporazumne strane su saglasne da formiranom timu za strateško zastupanje mogu u budućnosti pristupiti i predstavnici civilnog društva drugih gradova/opština koji imaju iste ciljeve kao i članice ovog sporazuma.

Sporazumne strane:

MZ Jelen Do - Požega	MZ Požega centar - Požega	MZ Rasna - Požega
MZ Tometino Polje - Požega	MZ Boško Buha - Novi Sad	MZ Gavriilo Princip - Novi Sad
MZ Budisava- Novi Sad	MZ "Detelinara" - Novi Sad	MZ Stara čaršija - Kraljevo
MZ Žiča - Kraljevo	MZ Bogutovac -Kraljevo	MZ Higijenski Zavod - Kraljevo
MZ Vučje - Leskovac	MZ Brestovac - Leskovac	MZ Predejane - Leskovac
MZ Pečenjevce - Leskovac	UG Sretenje- Požega	Forum IURIS – Novi Sad
Edukacioni centar - Leskovac	Građanski savet opštine Kraljevo	Vera Pavlović- Novi Sad

U Požegi, Dana 28.11.2007.godine

OSVRT NA PROJEKAT

Mirjana Nikolić

UG Sretenje, Požega

Master međunarodnog poslovanja i
diplomirani pravnik

Radeći u pravnom timu na nekim od slučajeva (zaštita reka Bele i Crne Kamenice u Mesnoj zajednici Tometino Polje, opština Požega i povraćaj zadužbine Petra Bogavca u Kraljevu) u okviru projekta Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama "in vivo" sam imala priliku da pratim realizaciju postavljenih ciljeva, uz predviđene ili predvidive poteškoće u Srbiji, ali i da budem svedok otvaranja novih dilema i pitanja koja nemaju ograničen vek trajanja nego su univerzalna po prirodi.

Slučajevi sa teritorija opština Požega i Kraljevo prikazani u publikaciji naizgled nemaju mnogo dodirnih tačaka. Jedan je uglavnom posvećen zaštiti životne sredine: meštani, udruženi sa turističkom organizacijom lokalnog karaktera, osnaženi nevladinom organizacijom i predstavnikom lokalne vlasti se organizovano bave sprečavanjem zagađenja dveju reka koje protiču kroz Tometino Polje radi postizanja zajedničkog cilja - očuvanja životne sredine i stvaranja uslova za bavljenje seoskim turizmom. Drugi se bavi povraćajem dva puta oduzete imovine - zadužbine senatora Bogavca u Kraljevu. Jedan put je imovina postala opštinska, odmah nakon Drugog svetskog rata, jer esnafsko udruženje Trgovačka omladina, kome je po volji Petra Bogavca možda najlepša zgrada u Kraljevu imala pripasti, više nije postojalo. Drugi put je "podruštavljena" zadužbina podržavljena - postala je vlasništvo Republike i još se više udaljila od osnovne ideje testatora.

Svim slučajevima koji su se iskristalisali u prethodnih godinu dana projekat dodeljuje "zajednička mesta":

- mesne zajednice, saveti građana i lokalne nevladine organizacije sa teritorije četiri opštine (Požega, Novi Sad, Kraljevo i Leskovac) upoznaju se sa konceptom strateškog zastupanja u javnom interesu
- organizacije civilnog društva se osnažuju stičući nova znanja i izgrađujući partnerstva sa vlašću i međusobno, na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou
- stanovnici različitih opština razmenjujući iskustva postaju svesni da nisu usamljeni u svojim problemima i da, ma koliko različiti bili problemi, imaju za zajednički imenitelj ili nepostojanje zakonskih okvira za njegovo rešavanje ili ignorisanje primene zakona od predstavnika vlasti
- građani učestvujući na projektu saznaju da, sve i kada je zakon na njihovoj strani, i kada je kršenje zakona očigledno, kao rezignirani pojedinci koji ne poznaju pravne instrumente malo mogu da urade na rešavanju problema i da tek osmišljenom strategijom, korak po korak, mogu doći do željenog cilja
- građani se motivišu da konkretizuju probleme na koje nailaze, kao i da se koriste pravom na neposredno učešće u lokalnoj samoupravi

Jasna konkretizacija ciljeva postavljenih projektom jeste osnaživanje mesnih zajednica, pa se predlaže izmena i dopuna Odluke o mesnoj zajednici Novi Sad, koja se kao model može primeniti i u drugim opštinama. Takođe, predlaže se potpisivanje sporazuma o saradnji između mesnih zajednica sa teritorije određene opštine.

I mada su se kroz sam projekat i njegovu realizaciju potpuno različiti slučajevi "približili" kroz zastupanje u javnom interesu, što je i najveći doprinos projekta, otvorena je i jedna "nova - stara" tema. Nova u društvima koja se sa mukom bore za samoizgrađivanje i uspostavljanje određenih vrednosti kao sistema i kroz sisteme, a stara koliko je stara i civilizacija. To je tema ili pitanje prava i pravde.

- I kao što je čovek kad dostigne svoj puni razvitak, najbolji od svih živih bića, tako je bez zakona i pravde najgori od svih... Pravednost je, međutim, potreba državama, jer pravda čini poredak državne zajednice, a ona se sastoji u tome da se odluči šta je pravo." (Aristotel, Politika)
- Pravo i pravda su dva različita pojma. Pravo koje se razlikuje od pravde jest pozitivno pravo. Ovde je reč o pojmu pozitivnog prava: nauka pozitivnog prava se mora jasno razlikovati od filozofije pravde. (Hans Kelsen, Opšta teorija države i prava).

Kao što su mudri mislioci i filozofi saglasni da se pojmovi pravo i pravda neretko razlikuju, te da pravda daje okvire i smernice pozitivnom pravu, tako smo mi realizujući projekat postali svesni da građani odlično osećaju šta je pravedno, a šta nije, sve i kada zakon strogo kaže drugačije. Primer je slučaj Povraćaj Bogavčeve zadužbine u Kraljevu. Iako je Zakon o nasleđivanju jasan u postupku kada su naslednici nepoznati - a senator Petar Bogavac imao je nesreću da, pored toga što je esnafsko udruženje Trgovačka omladina prestalo da postoji u toku Drugog

svetskog rata, nije imao ni potomstva, skoro sedamdeset godina nakon saopštavanja volje ona provejava kroz napore i ideje meštana da se zgrada ipak dodeli omladini na korišćenje. Kreativnoj konkretizaciji ove ideje pomaže se pristupom našoj pravnoj praksi nedovoljno poznatim-strateškim zastupanjem radi primene, ili što je ovde slučaj, promene zakona o lokalnoj samoupravi, kako bi republička zgrada ponovo postala opštinska i na taj način postala dostupnija omladini.

I kada se pravo i pravda ne razlikuju građani nailaze na velike poteškoće da se pravo primenjuje kada određeni problem treba rešiti. Ignorisanje i žmurenje nad zakonom je prisutno pogotovu kada su interesima grupe pojedinaca suprotstavljeni čak nezakoniti interesi uticajnih državnih organa ili finansijski moćnih organizacija, što se očitava na primerima mesnih zajednica Tometino Polje - zagađenje reka Bele i Crne Kamenice i Vučje - bespravna seča šuma. Zato je strateško zastupanje jedan od jasnih pravaca na putu podizanja stepena svesti građana o pitanjima koja su od javnog interesa, s jedne strane, i inspirisanja pritiska za promenu u široj javnosti i mobilisanja građana na konsolidaciju i aktivno korišćenje zakonitim pravima radi ostvarivanja svojih ciljeva, s druge strane.

Projekat Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama nudi ruku saradnje svima koji prepoznaju zajednički interes radi rešavanja konkretnog javnog problema. Takođe, on dosledno zastupa načela pravičnosti i problematizuje odnos između različitih interesnih grupa: sektora, nivoa i oblika vlasti, u cilju nalaženja rešenja i drugačijeg formatiranja odnosa različitih aktera. Kroz "uzimanje stvari u svoje ruke" od strane samih građana demokratija se najneposrednije ostvaruje i građani konačno dobijaju priliku da utiču na kvalitet svog života.

Na izradi publikacije
"Strateško zastupanje u lokalnim zajednicama"
učestvovali:

Zdenka Kovačević - UG Sretenje Požega
Mirej Grčki - Forum iuris Novi Sad
Mirjana Nikolić - UG Sretenje Požega
Gordana Francuski - Forum iuris Novi Sad
Marijana Rakić - UG Sretenje Požega
Ivan Grujić - Narodni parlament Leskovac
Srđan Ćosić - Građanski savet opštine Kraljevo
Željko Plavšić - Edukacioni centar Leskovac